Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5319 ՅՈՒԼԻՍ 29/11 ՕԳՈՍՏՈՍ 1903 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 18 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1321 Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5319

درعليه‌ده غلطه‌ده ﴿آره‌وه‌لك﴾ غزته‌سي اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ եւ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր.
» » » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով։
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ 20

ԲԱՐԵՓՈԽԵԼԻ ԿԷՏԵՐ

Ուսումն. Խորհուրդին տեղեկագրին վրայ՝ Թաղ. Ժողովը կարգ մը փոփոխութիւններ ներմուծեց վարժարաններու կազմական կանոնագրին 41րդ յօդուածին մէջ, որով թէ՛ Թաղ. Խորհուրդներուն եւ թէ՛ ուսուցիչներուն իրաւունքները պաշտպանուած են՝ իրարու հանդէպ ունեցած փոխադարձ յարաբերութիւններուն մէջ։ Գլխաւորաբար ճշդուած է սա կէտը, թէ անօրէնները կամ՝ աւագ ուսուցիչները Թաղ. Խորհուրդներու կողմէ պիտի նշանակուին եւ Պատրիարքարանի կողմէ վաւերացուին. իսկ Թաղ. Խորհուրդները կամ Հոգաբարձութիւնները իրաւունք չպիտի ունենան դպրոցական տարեշրջանի միջոցին որ եւ է ուսուցիչ հրաժարեցնելու, եւ եթէ որ եւ է հարկեցուցիչ պատճառ մը ըլլայ՝ պիտի տեղեկագրեն Ուսումն. Խորհուրդին։ Այս վերջին տրամադրութիւնը բարերար հանգամանք մը ունի դաստիարակներուն եւ դաստիարակուհիներուն նկատմամբ զորս հազուադէպ չէ տեսնել Թաղականի մը կամ հոգաբարձուի մը քմահաճոյքին խաղալիկ, մէկ օրէն միւսը դպրոցէն հրամարեցուցուած, անգործ մնացած։ Վարչական որոշումը, եթէ խստիւ գործադրուի, այս կարգի անպատեհութեանց առաջքը պիտի առնէ եւ մեր կրթական պաշտօնեաները՝ գէթ մէյ մէկ տարուան համար ինքզինքնին ապահովուած պիտի զգան իրենց ուսուցչական աշխատութեանց մէջ։

Ոչ նուազ կարեւոր են քանի մը ուրիշ կէտեր ալ, որոնց մասին Ուսումն. Խորհուրդ եւ Թաղ. Ժողով կրնան համաձայնիլ՝ եթէ աւելի լայն սահմանի մը մէջ դրուիլ Կազմական Կանոնագրին բարեփոխութեամբ։ Առաջինը՝ ուսուցիչներու օրական աշխատութեան ժամն է որ վարժարանէ վարժարան կը տարբերի՝ Տնօրէններուն կամ Հոգաբարձութեանց կարգադրութեան համաձայն, մինչդեռ միօրինակ պէտք է ըլլայ այն՝ ամէն թաղի ու ամէն դպրոցի համար։ Գիտենք որ մեր մէջը մանաւանդ դաստիարակը գործաւոր մըն է՝ նիւթական պայմաններու տեսակէտով. բայց չէ՞ մի որ գործաւորներն իսկ այդ առաւելութիւնը կը վայելեն։ «Ֆրանսայի մէջ, — կը գրէ մեզի ուսուցիչ մը որ կը թելադրէ մեզ ուշադրութիւն հրաւիրել այս պարագային վրայ, — մեր երանելի արուեստակիցները շաբաթը 25 ժամ կ'աշխատին. հոս՝ պետական Բիւզանդիոն եւ Իտալիոյ վարժարաններուն մէջ 22էն 24 ժամ։» Այս տեսակ հարցերով զբաղող փորձ բժիշկներ՝ 24 ժամէ աւելի աշխատութիւնը վնասակար կը համարին ուսուցիչներուն համար որոնց աշխատանքը մտաւորական է։ Եւ Ուսումն. Խորհուրդին առնելիքը բժիշկ ըլլալով, իր ձեռնհասութենէն կը սպասուի բանաւոր կարգադրութիւն մը այս մասին։

Ետքը, ուսուցիչներու ամսաթոշակին քանակութեան խնդիրը կայ. ինչո՞ւ վկայականներու դասակարգութեան համաձայն՝ ուսուցիչ եւ ուսուցչուհի, գէթ Պոլսոյ մէջ, որոշ ամսաթոշակներ չունենան, որ Հոգաբարձութեան կամ Թաղ. Խորհուրդին տրամադրութենէն կախում չունենայ, այլ իր աշխատութեան համապատասխանէ։ Ընդհանրապէս, խնայողութեան տեսակէտն է որ ուսուցչական փոփոխութիւններ առաջ կը բերէ, միեւնոյն դասաւանդութիւնը պակաս գինով կատարել տալու համար։ Չէ՞ պատահած որ 5 ոսկի ամսաթոշակով ուսուցիչ մը ճամբուի եւ անոր գործը յանձնուի 1—2 ոսկի ամսաթոշակով գոհացող ուսուցչի մը։

Ասոնք եւ Կազմական Կանոնագրին ուրիշ շատ մը կէտերը ուշադրութեան առնելու եւ մեր դպրոցներուն ու կրթական պաշտօնէութեան պահանջքներուն պատշաճեցնելու յարմար առիթ մը կ'ընծայէ Թաղ. Ժողովը՝ վաւերացնելով Ուսումն. Խորհուրդին ներկայացուցած մէկ քանի տրամադրութիւնները։ Եւ ուսուցիչները, իրենք ալ, գոց չպիտի գտնեն իրենց առջեւ լրագրութեան էջերը՝ եթէ իրենց փորձառութեան հետեւանքով մատնանիշ ընեն բարեփոխման կարօտ կէտեր, ամփոփ ու յստակ գրուած յօդուածներով։

Տ. Ա.

ԻԶՄԻՐԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՄԵԾ ԳԱՅԹԱԿՂՈՒԹԻՒՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԽՆԴԻՐԸ ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ

ԻԶՄԻՐ, 25/7 Օգոստոս

Եթէ ակնարկ մը ձգենք այն ամէն անցքերուն վրայ, որոնք քանի մը տարիէ ի վեր տեղի կ'ունենան տեղւոյս Առաջնորդարանին մէջն ու չուրջը եւ որոնց գլխաւորները գրեթէ կանոնաւորապէս հաղորդած եմ Արեւելքի, կարծես այլ եւայլ արարուածները կը կազմեն ներկայացման մը՝ որ մերթ տաղմի բնութիւնն ունի, մերթ կատակերգութեան։

Տասն էին Ուսումն. Խորհուրդներու հրաժարականները, որոնց միայն մէկ անգամը, ամէն անգամ որ Ս. Առաջնորդի կամքին հակառակ կէտի մը հաւանականութիւնը նշմարէր, մէկ երկու համախոհի հետ կը հրաժարէր պաշտօնէ, որպէս զի Խորհուրդը լուծուի եւ անոր տեղ նոր մը ընտրուի, ուր իր աթոռը կանխաւ ապահովուած էր սակայն։

Կատակերգութիւն մըն էր Հիւանդանոցի Ցօրլեանի այն տեղեկագիրը, որու սատապատր գրութիւն մը ըլլալը ծայրէ ծայր հաստատեցի եւ անդամները բնաւ անգամ չկրցին բանալ, գրածներս հերքելու համար։

Նոյնպէս կատակերգութիւն մըն էր՝ Գաւառական Ժողովի այն կարգ մը խըլըրտումները, որոնք կը միտէին ազգ. արկղի պիւտճէն կանոնաւորել. կատակերգութիւն մը սակայն, որ ողբերգութեան փոխուեցաւ, երբ շանթը դպրոցներուն գլուխը պայթեցաւ, լեզու բերան չունեցող մանկտւոյն կրթութեան յատկացուած գումարէն միայն զեղչելով՝ արկղի պիւտճէն հաւասարակշռելու համար։

Ցաւալի ողբերգութիւն մը եղաւ նաեւ Ս. Առաջնորդին մահը, որմէ աւելի գառն վախճան մը չէր կրնար ըլլալ։ Ընդհանրապէս թղթակիցները լուռ կը մնան այս մասին. միայն Արեւելեան Մամուլ ծայր մը տուած է, բայց ան ալ խնդրոյն անտեղեակ անձերու շատ բան չի սորվեցներ։ Եղածը եղած է եւ ամէն ոք գիտէ այսօր Իզմիրի մէջ։

Ծանօթ իրողութիւն մըն է թէ Մելքիսեդեկ Սրբազան տարիէ մը ի վեր հիւանդ՝ կը տառապէր յօդացաւէ. այս կարգի հիւանդներ սրտի ակարութեամբ ալ կը տառապին։

Ի՛նչ որ ալ ըլլայ, հիւանդութեան երբեւան գալէն յետոյ, — որովհետեւ Ս. Առաջնորդը խնամով կը դարմանուէր, — կրնար տակաւ մըն ալ ապրիլ. միայն թէ՝ քանի մը բարեկամներ՝ որոնց խելքին տրամագիծը շատ ընդարձակ չէ, կը խրատեն, կը յորդորեն եւ վերջապէս կը համոզեն Սրբազանը, ապաւինիլ Ջրաբոյժի մը դարմաններուն։ Սրբազանին մէկ դժբաղդութիւնն ալ, իր վերջին օրերուն մէջ, այս կարգի անձերու ձեռք մնալն էր։ Սրբազան հիւանդն ալ հաւնելով ըսեր է. «Աւաղ ես չգիտցայ, իմ բարեկամներս՝ իմ թշնամիներս են եղեր, եւ իմ թշնամիներս՝ իմ բարեկամներս։»

Ջրաբոյժին առաջին փորձը կ'ըլլայ մարմնոյն զգայազիրկ մասին շոգիով զգայնութիւն տալ. բայց եթէ այդ մարմինը այրուելու վտանգին հասնէր՝ ո՞վ իմաց պիտի տար, Սրբազա՞նը, ան արդէն չէր զգար։ Սակայն Ջրաբոյժը եւ իր երկու բարեխօսները, մէկը ուսուցիչ մը, միւսը անոր մէկ արժանաւոր արբանեակը չէին խորհած այդ կէտը։ Խեղճ Սրբազանը այնպէս մը կ'այրի, որ մինչեւ իսկ ոսկորները կ'երեւին. անոր այն տաեն հիւանդութիւնը սպառնալի երեւոյթ մը կը ստանայ, սրտի հիւանդութիւնը սուր կերպով կը չնչտուի եւ հազիւ շաբաթ մը անցած՝ անշնչութեան կը դատապարտուի այն հսկայ մարմինը, որ ընդ երկար ապրելու յոյս կը ներշնչէր դեռ քիչ առաջ։

Աւելի դառնակսկիծ ողբերգութիւն մը չի կրնար ըլլալ։

Այս ողբերգութենէն ետք, կը պարզուի մեր առջեւ կատակերգութիւն մը եւ երգիծական կատակերգութիւն. առով միայն կրնար փարատիլ քամահելի իրողութեանց մեր սրտին ազդած տխրութիւնը։

Արդարեւ, ինքնին կատակերգութիւն մըն է կտակը, որ յանուն Մելքիսեդեկ Սրբազանի բացուեցաւ եւ կարդացուեցաւ, գտնուելով իր գզրոցին մէջ։ Կտակակատարներէն եւ Նպաստաւորեալներէն Գազազեան Յովհաննէսի կողմէ ցոյց տրուեցաւ այդ կտակին պահուած տեղը։

Ծայրէ ծայր կտակը գրուած է՝ Աւետիս Տիվրիկեանի ձեռքով, — ուրիշ կտակակատար կտակիկալ մը, — եւ կը կրէ միայն ստորագրութիւնը Մելքիսեդեկ Սրբազանի. ոչ վաւերացում կայ, ոչ ալ վկայութիւն. կը սկսի ընդհանուր տեսութեամբ աշխարհային իրերու, որ Սրբազանին ոճով չէ գրուած։

Ինչ եւ է, այս կտակով Ս. Առաջնորդը կը կտակէ իր հարստութենէն, որու ամբողջութիւնը գրեթէ 2000 ոսկիի կը հասնի, մաս մը իր ազգականներուն եւ 100 ոսկի Տիվրիկեանին, գրեթէ նոյնքան արժողութեամբ Բումէլիի երկաթուղիի տոմսեր՝ Գազազեանի, նորէն 100 ոսկի յանձնելու յիշեալ երկուքին, որպէս զի Աւետարան գնեն ու այլեւայլ տեղերու դպրոցներու բաշխեն (?), 100 ոսկի դարձեալ յանձնելու յիշեալ երկուքին, որպէս զի Սիոն հանդէսի մէջ ժամանակ մը իր հրատարակած յօդուածները հրատարակեն (?)։ Սրբազանին հարստութեան մեծագոյն մասը Պ. Ա. Մանթաշեանցի քով գտնուելով՝ այդ գումարին բանած տոկոսը կը տրամադրէ յանձնել յիշեալ երկուքին՝ նոյնին տպագրութեան, ընդօրինակութեան եւ սրբագրութեան ծախքերը ընելու (?)։ Նոյնպէս յիշեալ երկուքին՝ իր ոսկի ժամացոյցն ու իր ոսկի շղթան. ժամացոյցը՝ Տիվրիկեանի, շղթան՝ Գազազեանի։ Քսանըհինգ ոսկի՝ Մամուրեանին, նոյնքան ալ Կ. Նաւասարդեանին, որոնք կը մերժեն ընդունիլ, կտակը անվաւեր ըլլալուն համար։ Ու կտակակատար կը կարգէ Պ. Ա. Մանթաշեանց, Մերկերեան, Թագթագեան, Ա. Լալաեանց, դարձեալ Տիվրիկեան, դարձեալ Գազազեան։ Կտակը կը կրէ յունիս մէկ 1903 թուականը, մինչդեռ կտակը գրուած է մեռնելէն ութը տասը օր առաջ, եւ անոր մէկ օրինակը կը գտնուի վերջին երկուքին մօտ։

Սակայն ինչու միւս կտակակատարներու քով չգտնուիր ան, ինչու վկայի մը ստորագրութիւնը չգտնուիր անոր ներքեւ, ինչո՞ւ անոր օրինակները միմիայն Նպաստաւորեալները ունենան։ Ինչո՞ւ կտակակատարներուն կարգը դասուած այդ երկու անձանց յանձնել կտակը եւ ոչ միւսներուն։

Արդէն հիւանդութեան այս սուր վիճակէն առաջ Սրբազանը իր մտաւորական կարողութիւնը զգալապէս կորսնցուցած ըլլալով՝ ո եւ է գրութեան տակ ստորագրութիւն դնելէ դադրած էր ու միայն կը կնքէր։ Հաստատուած է որ մեռնելէն քանի մը օր առաջ պատրաստուած է ան, երեւակայեցէք ալ ինչ վիճակի մէջ էր խնդիրը։ Սպասաւորները այս առթիւ շատ բաներ կը պատմեն. հարկ չկայ անոնց վրայ ծանրանալու. Աւետարանով, եւ այլնով խաբուելու դարերը անցան, ամէն ոք հասկցած է որ այդ Աւետարանի դրամ, Սիոնի յօդուածներու դրամ, եւ այլն. ինչ են։

Ոչ միայն տեղւոյս Ազգ. Վարչութեան այլ եւ Սրբազան Պատրիարք Հօր կ'իյնայ այս մասին պատշաճը տնօրինել։

Մելքիսեդեկ Սրբազանի եղբայրը Պ. Եփրեմ, անոր հիւանդութիւնը իմանալով բաւական տաեն առաջ կը պատրաստուի Իզմիր գալ եւ ըստ այսմ ալ կը հեռագրէ. ի պատասխանի, ո՛վ գիտէ ինչ թելադրութեամբ, իր Սրբազան եղբօրմէն «մի գար» հեռագիրը կը ստանայ։ Ուստի խեղճը իր ուղեւորութիւնը կը յետաձգէ մինչեւ որ վերջերս հետապնդապէս կ'որոշէ գալ, միայն թէ մեռնելէն երկու օր ետք կը հասնի խեղճը եւ դառնապէս կու լայ։

ԱՏՈՄ

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԺԻՒԼ ՍԻՄՕՆ ՈՒ ՅԱՐԳԵԼԻ ԱՊՐԵԼՈՒ ԿԵՐՊԸ

Բ.

Ահա թէ ինչ կ'ըսէր Ֆրանսիսք Սարսէյ, ա՛յն շաբաթ իսկ՝ ուր Ժիւլ Սիմոնի յանշնչացեալ դիակը կը յանձնուէր ցուրտ հողին.

«Այս շաբաթ հանրութեան բերնին մէջ կը շրջի Ժիւլ Սիմոնի անունը։ Ամէն մարդ կը մօրմօքի այդ վսեմախոհ մարդուն յաւիտենական կորուստին վրայ։ Օրաթերթերը գնահատական յօդուածներով կը լեցնեն իրենց սիւնակները։ Ցաւակցութեան ծախքը կառավարութեան կողմէ կը վճարուի։ Ապահով եմ թէ ամէն ո՛վ որ Ֆրանսայի մէջ ծանօթ անուն մը ունի, ներկայ պիտի գտնուի այս յուղարկաւորական հանդէսին ու չպիտի հրաժարի այդ մեծ մարդուն, մինչեւ իր յաւերժական հանգստավայրը հետեւելէ։ Բոլոր ուսումնականները, բոլոր տաղանդաւորները, բոլոր բարեգէրները, բոլոր գթասէրները արցունք պիտի թափեն իմաստասէրին գերեզմանին վրայ։ Այս չնաշխարհիկ ժամանակամիջոցը չնաշխարհիկ կեանքի մը վերջին, փայլուն վարձատրութեան մը կը նմանի։ Այո՛, Ժիւլ Սիմոնի մահն ալ շատ վեհ, շատ գեղեցիկ եղած է, ինչպէս շատ վեհ, շատ գեղեցիկ եղած էր անոր կեանքը։ Ես չպիտի մանրամասնեմ Ժիւլ Սիմոնի այս գեղեցիկ կեանքը։ Օրաթերթերը լիովին նկարագրեցին, բացայայտեցին զայն։ Ուստի եւ անգամ մըն ալ գրելը պիտի նշանակէր ծանօթը ծանօթացնել։ Ես խնկապէս կը փափաքիմ այդ չնաշխարհիկ կեանքէն ամենուս համար օգտակար հետեւութիւն մը հանել։

«Ժիւլ Սիմոնի կենցաղն օրինակելի մեծ դաս մըն է։ Այս մարդը, մինչ շատ դեռատի, շատ աղքատիկ էր, ընդգրկեց ամենէն դժուարին ասպարէզը։ Դաս տալով է որ սկսած է ապահովել իր ապրուստի միջոցները։ Ուժասպառ՝ ա՛յս միջոցով մտաւ կեանքի աշխարհին մէջ, կամաց կամաց, — հազարումէկ նեղութիւն կրելով բայց վհատակարեկ չըլլալով — յառաջդիմեց ու դասուեցաւ առաջնակարգ ուսուցիչներու շարքին մէջ։

«Բայց բաւական չհամարելով, իր երկրին իրաւամբ ծառայելու մօք, սկսաւ զբաղիլ նաեւ դիւանագիտական գործերով. վարեց ամենէն կարեւոր պաշտօնները ու փայլեցաւ ամենէն փայլուն դիրքերուն մէջ։ Սոյն երկառողով բացատրուած պաշտօնները եթէ պահ մը խորհրդածութեան ենթարկուին, կրնան ընդլայնուիլ հազարաւոր էջերէ բաղկացեալ գրքի մը մէջ։ Շատ սակաւաթիւ ձեռնհաս գրագէտներ Ժիւլ Սիմոնի չափ նշաւակ եղած են խծբծանքի, նոյն իսկ անարգանքի։ Սակայն այս խծբծանքները, այս նշաւակումները, փոխանակ վհատեցնելու այդ ազնիւ տաղանդաւորին եռանդն ու նախանձախնդրութիւնը, զինքը գրգռեցին յարատեւօրէն աշխատելու, ու իր այս յամառ աշխատութեան շնորհիւ՝ յաջողեցաւ հասնիլ իր բոլոր բոլոր նպատակներուն։ Ո՛չ մէկ բան, ո՛չ մէկ արգելք, ո՛չ մէկ խոչընդոտ կրցաւ զինքը խոտորեցնել աշխատութեան ուղիղ ճանապարհէն։ Զմաքրեց իսկ յուսահատիլ կամ վհատիլ։ Ամէն զոհողութիւն յանձն առաւ շարունակ մարդկութեան ծառայելու համար. աշխատեցաւ, աշխատեցաւ, աշխատեցաւ... բայց չյոգնեցաւ. ինչո՞ւ համար, վասն զի աշխատեցաւ. ծերութիւնն իսկ չկրցաւ ջլատել անոր եռանդն ու գործունէութիւնը։ Ընդհակառակը, ծերութեան մէջ աւելի՛ շատ աշխատեցաւ. աշխատութիւնն ա՛լ աւելի կազդուրեց զինքը։ Մեծ զուարթախոհութեան ու հանդարտութեան մէջ անցնող ծերութեան շրջանին մէջ, զերծ մնաց խոչընդոտներէ, խծբծանքներէ։ Իր բոլոր խօսքերն սկսան ընդունուիլ, հանրութեան յարգանքին, աղաւաւանքին, մեծարանքին առարկայ ըլլալ. համայնքին մօտ յարգելի մարդ մը եղաւ։ Բոլոր այս բաներուն արժանացաւ, միմիայն աշխատելու, ամէն տեսակ պատեհականութիւններու հանդէպ աշխատելու շնորհիւ։ Հաստատամիտ աշխատասիրութիւնը ամենէն մեծ, ամենէն գովելի առաւելութիւն մըն է։ Դժբախտաբար ամէն մարդ չի կրնար յաջողիլ այս մասին։ Այս անյաջողութիւնը մարդը կը զրկէ աշխատութենէն, մարդկային ամենամեծ երջանկութենէն։ Փոփոխամտութիւնը միակ արգելքն է զարգացման ու յառաջդիմութեան։ Ըստ իս, անոնք որ կ'ուզեն երջանիկ ըլլալ, պարտին ամէն բանէ առաջ իրենք զիրենք վարժեցնել հաստատամտութեան։ Հաստատամտօրէն աշխատիլն անհրաժեշտ է ամենուն համար։ Աշխատութիւնը, որ մեր կեանքին երեսնամեայ շրջանին մէջ կայտառ, զուարթախոհ ընկեր մը կը նկատուի, մեր հասունութեան մէջ կ'ըլլայ ամենէն լեջաբարոյ, ամենէն անկեղծ, ամենէն վստահելի բարեկամը։ Այդ տարիքին մէջ զմեզ կը սփոփէ, կը զբաղեցնէ։ Ըստ իս, շատ աշխատող մարդը չի կրնար չաշխատիլ նաեւ ծերութեան մէջ, եւ որովհետեւ չպիտի կրնայ դադրիլ աշխատելէ, իր ութսունամեայ տարիքին մէջ իսկ չի կրնար զգալ իր ծերութիւնը։ Մաքո՛վ թէ սրտով, բնաւ տարբեր չէ երիտասարդէ մը։ Ա՛հ, ո՛րչափ բարեբախտ, ո՛րչափ երջանիկ են ա՛յն մարդիկ՝ որ թէ՛ իրենց երիտասարդութեան եւ թէ իրենց ծերութեան մէջ զուրկ չեն մնար աշխատութեան բարիքներէն. շնորհիւ հաստատամտութեան, աշխատութիւնն իրենց համար հաճոյք մը, զբօսանք մը կը համարեն։ Վ. Հիւկօ կրնայ իբր օրինակ առաջ բերուիլ այս մասին։ Այս հոյակապ բանաստեղծը, մինչեւ ա՛յն վայրկեանը՝ ուր հոգին կ'աւանդէր, չկասեցաւ աշխատելէ։ Նոյն իսկ ա՛յն պահուն՝ ուր անոր ձեռքը չէր կրնար գրիչ բռնել, միտքն աշխատած էր դարձնալ։ Ամէն մարդ գիտէ թէ Վ. Հիւկօ, աւելի քան ութսունամեայ ըլլալով հանդերձ, աշխատութեան տեսակէտով բնաւ տարբեր չէր երիտասարդէ մը։ Անոր աշխատութիւնը երիտասարդի մը եռանդուն գործունէութեան, ժրութեան զուգահաւասար ըլլալով հանդերձ, — ըստ որում անոր աշխատութեան արդիւնքները բնականաբար ներհուն փորձառութեան, մանրակրկիտ հետազօտութեան ու լիակատար ծանօթութեան դրոշմը կը կրէին — անհամեմատօրէն աւելի օգտակար ու աւելի ազդեցիկ էին քան որ եւ է երիտասարդի գործերը։ Վ. Հիւկօ շահած էր «Միակ բանաստեղծ»ի պանծալի տիտղոսը։ Ապահով եղէք թէ այս յաջողութիւնն արդիւնք չէր սոսկ հանճարի մը։ Բոլոր այս բաներուն արժանացած էր միմիայն աշխատութեան շնորհիւ։ Վոլթէրի, ժամանակ մը բովանդակ գրական ու իմաստասիրական աշխարհի մէջ գերապանծ հանդիսացող Վոլթէրի բոլոր յաջողութիւնները աշխատութիւնով ապահովուած էին։ Գերման գրականութիւնը վերականգնող աշխարհահռչակ բանաստեղծն Կէթէ այդ փառքին հասած էր միմիայն աշխատութեան շնորհիւ։

Ա. Ն. ԹՈԹՎԱՅԵԱՆ

ԿԱՐՆՈՅ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Բողոքիս ամավերջի քննութիւնները, սկսելով անցեալ ամսու 28էն, վերջացան ամսոյս 11ին։ Կիրակի, 13ին կատարուեցաւ ամավերջի հանդէսը, եկեղեցիին մէջ, խուռն բազմութեան մը ներկայութեան։ Հանդէսը սկսաւ «Ուրախ լեր» շարականով. անկէ յետոյ կարդացուեցան՝ թէ՛ տեսչի, թէ ուսուցչի մը եւ թէ՛ աշակերտուհիներու կողմէն, ճառեր։ Աշակերտուհիներու կողմէն ըսի, որովհետեւ այս տարի ալ, անցեալ տարիներու պէս, աղջկանց Հռիփսիմեան վարժարանը ունեցաւ եօթը շրջանաւարտ աշակերտուհիներ, որոնք են Օր. Սաթենիկ Աւետիսեան, Օր. Մարիամ Հայրապետեան, Օր. Սաթենիկ Սէֆէրեան, Օր. Մանուշակ Պէզիրեան, Օր. Արմենուհի Մոմճեան, Օր. Մաքրուհի Պէզիրճեան եւ Օր. Աշխէն Նաճարեան։ Վերջինները երկրորդ վկայականի արժանացան։ Վկայականներու բաշխումէն յետոյ, աշակերտուհիները երգեցին «Անձրինք Նուիրեալք» շարականը։ Ասկէ յետոյ, հանդէսին նախագահ Ջաւէն վարդապետ ազդու քարոզ մը խօսեցաւ։ Հանդէսը փակուեցաւ եռաձայն «Հայր մեր»ով, զոր երգեց Արծրունեան վարժարանի երգչական խումբը։

Հանդէսները, որչափ որ, ժողովրդեան համար իրենց որոշ նշանակութիւնն ունին, սակայն չեն կրնար ապահովաչափը ըլլալ կրթական հաստատութեան մը մտաւոր եւ բարոյական մակարդակին։ Տարիներու փորձառութիւնը եւ գործին քիչ թէ շատ խորաթափանց ըլլալը սա համոզումը արմատացուցեր է թէ Կարնոյ կրթական գործը աննախանձելի վիճակ մը ունի, հակառակ ժողովրդեան եւ ի մասնաւորի Ջաւէն վարդապետի թափած ջանքերուն եւ զոհողութիւններուն։ Թէպէտ եւ Ուսումնական Խորհուրդները իրարու յաջորդելով, մինչ վարդագոյն գոյնով պատկերացուցած են Կարնոյ կրթական վիճակը, սակայն իրողութիւնները բոլորովին հակառակը կը հաստատեն, ինչպէս եւ Ուսումնական Խորհուրդին, Ուսուցչական Ժողովներու արձանագրութիւնները։ Հետեւաբար, այդպիսի ձեւակերպութիւնները ժողովրդին աչքին փոշի փչելու միայն կը ծառայեն։

Ունինք չորս հատ մանկապարտէզ, որոնք բոլորն ալ միօրինակ ծրագրով կ'ընթանան։ Այս տարի ալ ասոնց քննութիւնները շատ փայլուն անցան. մանուկները իրենց կարմիր համազգեստով, կանոնաւոր քայլերգերով, մարմնամարզական ճարտար խաղերով եւ հաճոյալի արտասանութիւններովը՝ բուսաբանական պարտէզի մը պատճառած զգլխիչ հաճոյքն առթեցին ներկայ եղողներուն։

Արդեօք Ֆրէօպէլեան դրութիւնը անայլայլելի է, որ մեր մանկապարտէզներու ներքին կեանքի պայմանները ոչ մէկ փոփոխութիւն կրած են... Լաւ չէ՞ր ըլլար, որ գոնէ երկու կամ երեք տարին անգամ նոր կարգադրութիւններ ըլլային. օրինակի համար, քիչ զոհողութեամբ կարող վարժուհի մը կարելի չէ՞ զրկել Պոլիս, մինչեւ հիմա եղած այդ դրութեան բարեփոխումները ուսումնասիրելով՝ վերադառնար եւ տեղւոյս մանկապարտէզները կարգ ու կանոնի մէջ դնէր։ Չգիտենք որչափ ժամանակուայ մէջ բնաւ փոփոխութիւն մը չնշմարեցինք անոր մէջ։ Ամենէն աւելի — բաղդատաբար — արգահատելի վիճակ ունին թաղային եւ մայր վարժարանները, մինչ կրթական միեւնոյն մակարդակին մէջ գտնուելով։ Ասոնց պատճառները սարեւ պիտի նշանակենք քիչ մը բացատրութեամբ։

1. Դպրոցական պիւտճէի անկանոն եւ սահմանափակ վիճակը։ Մեր ազգ. վարժարանաց մէջ կ'ուսանին 2000է աւելի տղաք. ասոնց դաստիարակութեան մեծ գործը յանձնուած է 52է աւելի երկսեռ պաշտօնեաներու, որոնց կը վճարուի ամ-

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (127)

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ԱԼՔՈՒԼԱՎԱՃԱՌԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԺԴ

Գրիսթիան նոյն իսկ Էթիէննէդի քով չգնաց, վանդակապատին քովէն աղին առնելու համար։ Լուցկի մը բռնկցուց ու ալքոլին մէջ նետեց զայն։ Կապոյտ բոց մը խոյացաւ օձի պէս, Էթիէննէդի շրջագգեստը լափլիզեց, ոտքերը, սրունքները այրեց, ստիպելով զայն խոյս տալ շտեմարանին խորը, ցաւագին մռնչիւն մը արձակելով։ Հոն, պատին զարնուեցաւ։ Խալաս ճիչեր արձակելով ետին դարձաւ, ծուղակի մէջ ինկած անասունի մը պէս. ու ո եւ է ելք չգտնելով, անհարեկած՝ ծաւալող կրակի տեսքէն՝ որ կը լափէր տախտակները, վանդակապատին առջեւ, աւազին վրայ պառկեցաւ Էթիէննէդ, ձեռքերով ծածկած աչքերը, անհնելի տեսարանը խնայելու համար ինքզինքին, ու շարունակեց պոռալ վայրագ անհաբեկումի հնչիւններով։ Գրիսթիան, անդողդ, նորէն գնաց նստաւ գերանին վրայ, եւ կարծես բան մը չէր լսեր ու տեսներ։ Ցանկարծ, տակառ մը բռնկելով՝ թնդանօթի ձայնով պայթեցաւ։ Բոցի լեզուներ խուժեցին դէպի կամարը։ Ուրիշ տակառ մըն ալ պայթեցաւ։ Ու ամէն ինչ անհետացաւ ծուխին ու բոցին մէջ։

. . . .

Երկու ամիս յետոյ, Վէրթմուս քանի մը անգամ տեղ փոխելէ յետոյ ողջառողութեան համար, որուն պատճառաւ հեռու մնացած էր Բարիզէն, վերստին երեւցաւ քլիւպին մէջ։ Բլամիրոնի մօտեցաւ, որ առաւ ու առանձին սրահ մը տարաւ զայն։

—Ա՛հ, չեմ ցաւիր քեզի հանդիպած ըլլալուս համար։ Շատ մը պատմելիքներ ունիս ինծի, որովհետեւ Կուրնըվիլ կը գտնուէիր աղէտին տաեն...

—Հոն էի։ Պիտի փափագէի հոն չգտնուիլ։

—Բայց վերջապէս հոն կը գտնուէիր։ Հետեւաբար գիտես թէ ինչպէս պատահեցաւ աղէտը։

—Ա՛հ, սիրելի բարեկամ, կ'աղաչեմ մի՛ նորոգեր տխրութիւններս... Այդ նիւթը անհաւլիօրէն դժնդակ կը թուի ինծի։ Մնաց որ, բոլորովին գաղտնապահ ըլլալու պարտաւոր եմ։

—Հի՛ն բարեկամի մը Բլամիրոնի հանդէպ։ Ո՛հ, Վէրթմուս շատ պատմէ։ Իմ իրաւունքս է առիկա։ Եղբայր մըն էր Գրիսթիանի համար, հայր մը՝ Էթիէննէդի համար։ Ա՛հ, սիրելի բարեկամ, այդ Էթիէննէ՛դը։ Ի՛նչ կորուստ գէջ բարքերու [illegible]

—Ա՛հ, եթէ հոն ըլլայիր. Մոնթըրըյէն կը դառնայինք կառքով, Վէրնիէի կնոջը ու Ռեյմոնի հետ...

—Դիպուածմ՚ա։

—Հորիզոնին վրայ նշմարեցինք մեծ ծուխ մը, յետոյ նշոյլներ, ու այն ինչ կը [illegible]

Վէրնիէի արտադրութեանց առաջ բերած աւերը կենդանիներու գործարանաւորութեան վրայ... Մորէի կամուրջին տակ, հազարաւոր ձուկեր սատկած գտնուեցան, փորերնին օդին մէջ ցցած... Զինորսութիւնը վարձուած տեղերուն մէջ ձուկերը [illegible]

(Շարունակելի)

սակն 75 ոսկի. բնականաբար կրթական այսպիսի գործ մը 75 ոսկիով չի կառավարուիր եւ սպասուած արդիւնքն ալ աւելէ աւելին չի կրնար ըլլալ, ինչպէս կը հաստատէ տարիներու փորձն ալ։

2. Կանոնաւոր ու հիմնական ծրագրի մը չգոյութիւնը։ Ցարդ չեղաւ Ուսումնական Խորհուրդ մը, որ մեր վարժարանաց ծրագրին մէջ—իր ըմբռնածին պէս—փոփոխութիւններ չմտցնէր։ Այդ տեսակէտով՝ հրաժարող Ուսումնական Խորհուրդի աշխատութիւնները ամենէն աւելի գնահատելի կրնան համարուիլ։ Անոնք անցեալ տարի Ուսուցչական մարմնոյն հետ խորհրդածելով յաջողեցան, մասնաւորապէս, վարժարանի ծրագիրը այն աստիճան բարձրացնել, որ նոյն դպրոցի Զ. դասարանը աւարտող աշակերտ մը կարողանայ հեշտութեամբ մտնել Սանասարեան վարժարանի գոնէ Գ. դասարանը։ Դժբաղդաբար Սրբնեան վարժարանի պաշտօնէութիւնը անփոյթ գտնուած է ծրագրի տրամադրութեանց համեմատ երթալ, բացի Թուրքերէնի ուսուցիչ Պ. Միսաք Տէլլերեանէ։ Վերջինը մասնաւորապէս գովեստի արժանի ուսուցիչ մըն է, որովհետեւ Արծնեան վարժարանի աշակերտները Թուրքերէնի մէջ զգալի յառաջդիմութիւն ըրած են, բան մը որ պատիւ կը բերէ ուսուցչին։

Իսկ գալով բուն խնդրին, անորոշ ծրագրով մը ընթացող հաստատութիւն մը կարո՞ղ է բարձրանալ, եւ այս պարագային տակ ո՞վ են տուժողները, հարկաւ աշակերտները։

3. Դպրոցական պաշտօնէութեան մէջ սպրդող անկարողները։ Քաղաքիս կրթական պաշտօնէութիւնը բաղկացած է, մեծ մասամբ, տեղացի տարրերէ։ Կարնեցին ասծթուած գաղափարն ունի, թէ Կարնեցի չեղողներէն միշտ խուսափելու է։ Մինչդեռ հրապարակին վրայ ամենէն աչքառու, ամենէն ազդեցիկ թէ դիրքով եւ թէ հարստութեամբ միշտ ոչ-Կարնեցիները եղած են, որոնք երկար տարիներէ ի վեր հոս հաստատուած ըլլալնուն, տեղացի կոչուելու հանգամանք ունին այժմ։ Այսպէս ալ միշտ ոչ-Կարնեցի ուսուցիչները գերազանցած են տեղացիները, իրենց անձնանուէր աշխատութեամբ, համեստ դիրքով, պատուաւոր ընթացքով եւ մաքուր նկարագրով։ Որպէս զի մեր նիւթական զոհողութիւնները ապարդիւն չանցնին, եւ մէկ խօսքով բոլորիս կրթական անկեալութիւնները պսակուին, պէտք ենք պատմական աւելը ձեռք առնել, կրթական հրապարակը մաքրել ապիկարներու ոտնակոխումներէ, աւելի կարող, փորձառու եւ թարմ դաստիարակներու յանձնել։

4. Կարող եւ ազդեցիկ տեսչի մը պէտքն ու անհրաժեշտութիւնը։ Ազգ. վարժարանաց մէջ կարգապահութեան բացակայութեան զօրաւոր պատճառներէն մէկն է նաեւ կարող տեսչի մը բացակայութիւնը, բան մը, որուն պէտքը զգացած էր հրաժարող Ուսումնական Խորհուրդը։ Ներկայ տեսուչը, եթէ երբեք ժամանակին հոս հոն օգտակար եղած է կրթական գործունէութեամբ, սակայն ցաւով կը խոստովանինք թէ՝ ծերութեան պատճառաւ, երեսէ ընկած, նիւթական անձուկ դրութեան մը մատնուած, եւ կարգ մը տեղացի ուսուցիչներու խաղալիկը դարձած է։ Ուստի ունինք թէ այժմեան նորընտիր Ուսումնական Խորհուրդը ուսուցչական մարմինը թարմ ոյժերով կը կազմէ, եւ կը տնօրինէ պարտ ու պատշաճը։

ԱՆԿՈՂՄՆԱԿԱԼ

Արտաքին Լուրեր

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐ ՊԱՊԻՆ

Ֆրանսայի կարտինալները.—Իտալիոյ թագաւորը.—Արտաքին գործոց նախարարը.—Պիոս Ժ.ի ժողովրդականութիւնը.—Դիւանագիտական մարմինը.—Պապին խօսքերը.—Սպանիա.—Պապը եւ Ֆրանսա.—Ընտրութեան պահուն.—Զանազան լուրեր.—Վենետիկի ելեւմուտքը։

Հռոմ, 7 օգոստոս.—Այս առտու Պապը ընդունեց Ֆրանսայի կարտինալները մեծ բարեսրտութեամբ։ Անոնց հետ լատիներէն խօսեցաւ, վասն զի Ֆրանսերէն շատ դժուարութեամբ կը խօսի։

—Ռաքքոնիճիէն կը գրեն Մեսաճերօյի թէ Սարթօ կարտինալին ընտրութիւնը հաճելի անակնկալ մը եղեր է Իտալիոյ թագաւորին, վասն զի բնաւ չէր յուսար որ ընտրուի։ Վիքթոր-Էմմանուէլ թագաւորը, ընդհակառակը, Ռամբոլլա կարտինալին նկատմամբ խօսած էր Բոնձօ-Վալլիայի։ Թղթակիցը կը յարէ թէ Իտալիոյ թագաւորը ընտրութեան արդիւնքին համար դժգոհ մնացած չէ, վասն զի թագաւորը ու թագուհին շատ համակիր են նոր Պապին. հաճոյքով կը յիշեն անոր հետ իրենց ունեցած տեսակցութիւնը երբ տակաւին Վենետիկի Պատրիարք էր։

—Արտաքին գործոց նախարարին ընտրութեան խնդիրը տակաւին անորոշ կը մնայ։ Պապը երկու անգամ այդ պաշտօնը առաջարկեց Ալիարտի կարտինալին որ մերժեց, անձին անկարութիւնը մէջ բերելով։ Կը յուսացուի որ համոզուի, սակայն կը պնդէ։ Կ'ըսուի նաեւ թէ Պապը այդ մասին Ֆէրրաթա և Վինչէնցօ Վաննութելլի կարտինալներուն առաջարկութիւն պիտի ընէ։ Աւոր առաջինը եթէ արտաքին գործոց նախարար ըլլայ, երկրորդն ալ Բրրաւկանտի վերատեսուչ պիտի կարգուի։ Պապը նոյն պաշտօնը առաջարկեց նաեւ Սաթոլլի ու Քավանիո կարտինալներուն. առաջինը չընդունեց եւ երկրորդը ժամանակ ուզեց խորհելու համար։ Հռոմէն կը հեռագրեն Տէյլի Քռոնիքլի թէ այդ պաշտօնը պիտի յանձնուի կամ Մոնսէնեօր Կասպարրի եւ կամ Մոնսէնեօր Մէրրի տէլ Վալի։

—Պիոս Ժ. գրեթէ բուսակեր է. միս շատ քիչ կ'ուտէ։ Վենետիկի մէջ կարտինալ Սարթօ օրը երկու անգամ կը ճաշէր եւ ամէն անգամուն կէս լիտր Ֆրիուլի գինի կը խմէր։ Առաւօտները պատարագէն գրեթէ անմիջապէս ետք գաւաթ մը Ֆէրնէթ (ամէռ) կը խմէր եւ թարմ հաւկիթ մը կ'ուտէր։ Ամէնէն աւելի բրինձ, բանջարեղէն ու աղցան կը սիրէ։

—Պապին երկու քոյրերը որոնք անոր հետ Վենետիկ կը բնակէին, Հռոմ երթալով վանք մը պիտի մտնեն եղեր։

—Աժանս Նասիոնալի Վենետիկի թղթակիցը Սալծանօ գնաց նոր Պապին քոյրը՝ Ռէճինա Սարթօն տեսնելու, որ այդ միջոցին լուացքի մը կը հսկէր։ Ռէճինա Սարթօ ըսաւ թէ իր եղբօրը՝ Ճիուզեբբէի Պապ ընտրուիլը մեծ յուզմամբ իմացած էր։ Ցաւեց թէ եղբայրը կարտինալ անուանուած պահուն մայրը մեռած էր կրած յուզումին հետեւանքով։ Ռէճինա Սարթօ ընդարձակ տեղեկութիւններ տուաւ Պապին երիտասարդութեան վրայ, մանաւանդ սա շահեկան պարագան.—Ճիուզեբբէ երբ տակաւին Թրէվիզի կղերական վարժարանին մէջ ուսանող էր, ծերունի մը գուշակած է որ միեւնոյն քաղաքին կամ միեւնոյն պաշտօնին մէջ ինը տարիէն աւելի պիտի չմնան։ Քոյրը արտասուելով ըսաւ թէ այդ գուշակութիւնը մինչեւ հիմա իրականացած է։ Հեծկլտալով յարեց թէ միթէ Պապութեան մէջ ալ այնպէս պիտի ըլլայ։

—Դիւանագիտական մարմնոյն անդամները առաջին անգամ Պապին ներկայանալու պահուն անոր հողաթափը համբուրեցին։ Երբ կը մեկնէին՝ Պիոս Ժ. նորէն օրհնեց զանոնք։ Դիւանագէտները շատ լաւ տպաւորութիւն մը կրեցին այդ առաջին ունկնդրութենէն որու միջոցին Պապը պարզութիւն եւ ազնուութիւն ցոյց տուաւ։

—Պիոս Ժ. ընտրուած օրէն ի վեր իրեն բոլոր մօտեցողներուն սիրտը գրաւած է։ Ամէնքն ալ կը գովեն անոր բարեսրտութիւնը եւ քաղցրաբարոյութիւնը։ Պիոս Ժ. անմիջապէս կ'ընդունի իրեն ներկայանալ ուզողները։ Դեռ շատ ընտելացած չէ, վասն զի մինչեւ հիմա խօսակցութեան ատեն միշտ «Ես» կ'ըսէ։ Եկեղեցական մը դիտել տուաւ թէ «Մենք» պէտք է ըսել։ Պապը պատասխանեց թէ թագադրութենէն ետքը այդպէս պիտի ըսէ։

Սպանիա.—Սպանիոյ մէջ Պիոս Ժ.ի ընտրութիւնը անակնկալ մը եղաւ։ Կարծիքները բաւական բաժնուած են այն ազդեցութեան մասին զոր Պապը պիտի ունենայ Սպանիոյ քաղաքականութեանը վրայ։ Կառավարութիւնը եւ քաղաքական կուսակցութիւնները կ'ուզեն որ Պիոս Ժ. իր նախորդին ընթացքին հետեւող մը ըլլայ՝ այսինքն շատ չպնդել կրօնական միաբանութեանց ըլլալիք զիջողութեանց վրայ։ Կառավարական շրջանակներուն մէջ նախամեծար պիտի համարէին Ռամբոլլա կարտինալը որ Մատրիտի մէջ պապական նուիրակ եղած եւ միշտ աջակցած է Լէոն ԺԳ.ի ներկայացուցութեան նպաստաւոր իր քաղաքականութեանը մէջ։

Հռոմ. — Պապական ընտրութեան ժողովին սկսելու առջի իրիկունը Իդալիա լրագրին խմբագիրներէն մէկը տեսակցութիւն մը ունեցաւ Սարթօ կարտինալին հետ, որ սիրով յանձն առաւ խօսիլ, նոյն իսկ քաղաքականութեան վրայ, պայման դնելով որ իր այդ խօսքերը ընտրութենէն ետքը միայն հրատարակուին։ Իդալիա որ, դէպքերու բերմամբ այլեւս կրնայ խօսիլ, այդ տեսակցութեան արդիւնքը հրատարակած է։ Անհաւատի թէ Պիոս Ժ. տակաւին Սարթօ կարտինալ, ի՛նչ ըսած է թղթակցին.

«Վերջերս քանի անգամներ ըսուեցաւ թէ հակառակ եմ Ֆրանսայի եւ այնպէս ալ կը նկատեմ որ վերջին դէպքերուն պահուն Վատիկան պէտք եղածին պէս կորովամտութիւն ցոյց չէ տուած։ Անոնց ամէնքն ալ մոռցածին բաներ են օրագրողներու կողմէ հրապարակ հանուած, որոնց երեւակայութիւնը սպառած է՝ պարտաւորիչ լրաբերութեան երկար շրջանի մը հետեւանքով։ Ըսուեցաւ նաեւ թէ Ֆրանսայի թշնամի եմ։ Բոլորովին սխալ է։ Պէտք չէ հին եւ փառաւոր ազգ մը չսիրել՝ կարճ կամ երկար ժամանակամիջոցի մէջ ունեցած նախարարութեան հետ, որ միշտ արտայայտութիւնը չէ այդ ազգին կամքին եւ գաղափարներուն։ Ֆրանսայի կառավարութիւնը կը հալածէ կրօնական միաբանութիւնները, կը վանէ մայրապետները եւ բնաւ տարիք ձեռքէ չի հաներ ինքզինքը բացարձակապէս հակակղերական ցոյց տալու։ Սարկաւագելը մը չէ, սակայն որ Ֆրանսա էապէս եւ հիմնովին կաթոլիկ ազգ մը չըլլայ։ Ուրեմն մեր տհաճութիւնը Ֆրանսայի դէմ չէ, այլ այն նախարարութեան որ նոյն երկրին ներկայացուցիչն է առ այժմ։ Շատ դիւրին է նախարարութիւն մը ու երկիր մը իրարու հետ շփոթել, բայց ո՛չ հեշտ է եւ ոչ ալ ուղիղ։ Դուք ինծմէ լաւ գիտէք թէ այդ տեսակ խաղեր ոչ կարելի են եւ ոչ ալ օրինաւոր։ Մնաց որ Ֆրանսայի մէջ կան շատ մը Ֆրանսացիներ որոնք իրենց նախարարութիւնը մեզմէ եւ ինծմէ աւելի խստութեամբ կը քննադատեն։ Անոնց ամէնքն ալ, սակայն, պիտի անցնին. Նախարարութիւնները կը փոխուին բայց Ֆրանսացիներուն զգացումը կը մնայ։ Վստահ եմ որ Ֆրանսա իր ճշմարիտ էութիւնը ձեռք պիտի առնէ եւ տեւական պիտի ըլլայ այն պայքարը որ Ֆրանսայի մէջ կը մղուի կաթոլիկութեան դէմ։»

Իտալիոյ ու Վատիկանի յարաբերութեանց մասին ալ Սարթօ կարտինալը սա յայտարարութիւնը ըրաւ.

«Ո՛չ, չխօսինք այդ բաներուն վրայ որոնք ուղղակի մեզի հետ վերաբերութիւն ունին։ Թիւրիմացութիւնը շատ դիւրին է երկու կողմէն։ Ամէնէն աղէկ է մեր կրցածին չափ գործել, քիչ խօսիլ, սակայն ընել ինչ որ կարելի է ամէնուն օգտին համար։»

—Պապական ընտրութեան երկրորդ օրը Սարթօ կարտինալը տեսնելով որ իրեն ի նպաստ տրուած քուէներուն թիւը կ'աւելնայ, ուզեց յայտարարել թէ պիտի չկրնայ ընդունիլ Պապութիւնը։ Ֆէրրարի կարտինալը ազդու կերպով հաստատեց թէ ներկայ պարագաներուն մէջ պարտաւորուած է ընդունիլ եւ յարեց.—«Վենետիկ վերադարձէք, եթէ կ'ուզէք, բայց հոն պիտի դառնաք խղճի այն տեսակ խայթերով՝ որոնք մինչեւ գերեզման պիտի հետեւին ձեզի։» Սարթօ կարտինալը յայտարարեց թէ պատասխանատուութիւնը շատ ծանր է։ Ֆէրրարի կարտինալը դիտել տուաւ թէ մերժման պատասխանատուութիւնը աւելի ծանր է, մանաւանդ Աստուծոյ դատաստանին առջեւ։ Սարթօ կարտինալը յարեց որ մարմնով տկար է եւ այդ ծանր լուծին տակ պիտի մեռնի։ Ֆէրրարի պատասխանեց թէ պէտք է ինքզինքը զոհէ եկեղեցիին օգտին համար։ Պիոս Ժ. երբ առաջին անգամ կ'ընդունէր կարտինալներուն հպատակութիւնը, Պապը ողջագուրեց Ֆէրրարի կարտինալը, արտասուելով։

—Զրոյց կայ թէ կարտինալներու ժողովին մէջ Պապը կարտինալութեան պիտի բարձրացնէ Պատուայի արքեպիսկոպոսը՝ Մոնսէնեօր Քալլէկարի եւ Մոնսէնեօր Բէրիքոլին։ Մոնսէնեօր Մէրրի տէլ Վալ շատ երիտասարդ կը նկատուի կարտինալութեան համար, որով Վիէննայի պապական նուիրակ պիտի կարգուի։

—Ալիարտի կարտինալը բացարձակապէս չէ մերժած արտաքին գործոց նախարարի պաշտօնը։

—Պապը ունկնդրութիւն շնորհեց Գիպպընս կարտինալին եւ գերմանացի ու իտալացի կարտինալներու։

Պէրլին.—Գերմանիոյ մէջ շատ կը խօսուի նոր Պապին անձնական նկարագրին եւ անոր ընտանիքին վրայ։ Այնպէս կը նկատուի թէ Գերմանիա, ուշադրութեամբ հսկելով հանդերձ Պիոս Ժ.ի քաղաքականութեան զարգացմանը վրայ, պիտի կրնայ մասնակցիլ այն ընդհանուր գոհունակութեան որ առաջ կու գայ կրօնական ոգի ունեցող եկեղեցականի մը ընտրութենէն իբրեւ պետ մեծ եկեղեցիի մը։ Կէս-պաշտօնական Նորտ Տոյչէ Ալկեմայնէ Զայթունկ կ'ըսէ.—«Գերման մամուլը նոր Պապին՝ Պիոս Ժ.ի կ'ընէ իր արժանի եղած ընդունելութիւնը՝ անոր գթասրտութեանը, բարոյական մեծ արժանիքին, բարեպաշտամտութեանը ու բարեսրտութեանը համար։ Տակաւին շատ կանուխ է կարծիք մը յայտնելու նոր քահանայապետին քաղաքական հակումներուն նկատմամբ։ Մնաց որ Լէոն ԺԳ.ի յաջորդը զանազան տէրութեանց հանդէպ թեր ու դէմ հակում մը չունի այն պահուն երբ իր պաշտօնին կը ձեռնարկէ։ Որքան որ կարելի է դատել, Սարթօ կարտինալին ընտրութիւնը բոլոր երկիրներուն մէջ գոհունակութեամբ ընդունուած է, եւ ամբողջ աշխարհի կաթոլիկները երջանիկ են որ մեծանուն քահանայապետի մը մահէն ետքը, պապական թագը կրելու արժանի եկեղեցական մը կ'ընտրուի։»

Հռոմ.—Ապացուցանելու համար որ Լէոն ԺԳ. գէշ ներկայացուած է իր քաղաքականութեանը մէջ, ջանացողներ եղան ցոյց տալու թէ ելմտական գործերու մասին միշտ կարողութիւն ունէր եւ թէ Պիոս Թ.ի մահուան ատենէն աւելի աղքատ թողած է եկեղեցին։ Այդ մեղադրանքը ըրին լատինական լրագիրները։ Իրազեկ անձեր, սակայն, այդ մասին սա տեղեկութիւնները կը հաղորդեն.—Ֆոլքքի վարչութեան օրով Վատիկանի կրած վնասները չափազանցուած են։ Իրականին մէջ սա յայտնի է որ երեք-չորս միլիոն Ֆր. միայն տրուած են հռոմէյեցի ընտանիքներու եւ կամ անվստահելի տեղի փոխ տրուելով կորսուած են։ Այդ տեսակ սխալներ չգործուելու համար, Լէոն ԺԳ. 1890ին յանձնաժողով մը կազմեց Ս. Պետրոսի լումային վարչութեանը համար։ Այդ յանձնաժողովը, որուն նախագահն էր Ռամբոլլա կարտինալը, կը կազմէին հինգ կարտինալներ։ Հիմակ ալ կայ այդ յանձնաժողովը, բայց անդամները փոխուած են։ Անիկա երկու անգամ կը գումարուի արտաքին գործոց նախարարին յարկերուն մէջ եւ ո՛չ միայն Ս. Պետրոսի լումային, այլ Պիոս Թ.ի թողած հարստութեան յանձնանձնումին ալ կը կառավարէ։ Այդ հարստութիւնը, որուն վրայ շատ խօսուեցաւ այս օրերս, հարիւր միլիոն Ֆր. չէ, ինչպէս կ'ըսուի, այլ երեսուն միլիոն Ֆր. է։ Այդ գումարին վրայ աւելցած են Լէոն ԺԳ.ի կողմէ եկեղեցիի կտակուած միլիոնները որ կը հասնի 14—15 միլիոն Ֆր.ի։ Կը բաղկանայ Հռոմի մէջ կալուածներէ եւ պետական արժէթուղթերէ։ Լէոն ԺԳ. իր սենեակին մէջ երկու դրամարկղ ունէր որոնք կը պարունակէին Աւստրիոյ, Գալլիերայի, Ֆրանսայի ու Պելճիքայի արժէթուղթեր։ Լէոն ԺԳ. կատարելապէս տեղեակ էր սակարանի գիներուն. յաճախ խորհուրդ կը հարցնէր Պանքօ տի Ռոմայի վարչական խորհուրդին նախագահ Պ. Բաչելլիի։ Այդ պանքային համար ըսուեցաւ թէ Լէոն ԺԳ. մեծաքանակ գումարներ պահ տուած է անոր, բայց ճիշդ չէ։ Երբեմն Լէոն ԺԳ. դրամի պէտք ունեցաւ, վասն զի կրօնական հաստատութիւններ հիմնելու համար շատ դրամ կը ծախսէր։ Անանիի քոլէժը երկու միլիոն Ֆր. արժեց եւ Ս. Անսելմոսի վրայ Պէնէտիքթեններու վանքն ալ երեք միլիոն։ Տարեկան բազմաթիւ թոշակներ ալ կը հատուցանէր։ Միւս կողմէ շատ դրամ ալ կը ստանար։ Յոբելեանին ատեն իտալացի քահանայ մը անձամբ մէկ միլիոն Ֆր. յանձնեց Լէոն ԺԳ.ի։ Իր քահանայապետութեան օրով ստացած զանազան նուէրներու արժէքը երեք միլիոն Ֆր. է։ Ս. Պետրոսի լուման եւ Պիոս Թ.ի հարստութիւնը կը բաղկանայ պետական արժէթուղթերէ՝ ինչպէս է Լէոն ԺԳ.ի դրամարկղեան պարունակութիւնը։ Ս. Պետրոսի լուման զոր հաւատացեալները կը հատուցանեն, տարեկան երեք-չորս միլիոն Ֆր. է, ուրկէ մեծ մասամբ կը հոգացուին Վատիկանի ծախքերը։ Յանձնաժողովին մէջ ամէնէն աւելի ելմտական գործերէ հասկցողն է Կոթթ կարտինալը որ ժամանակին չափագիտութեան ուսուցիչ էր։

ՏԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Անգլիոյ Երեսփ. ժողովին մէջ.—Ամբաստանուած չինացի խմբագիրներուն միջադէպը.—Չինու կացութիւնը.—Սու մարեսալը.—Ռուսները Քորէայի մէջ։

Լոնտոն, 5 օգոստոս. — Այսօր, կէսօրէն յետոյ, Երեսփ. Ժողովին մէջ խնդիր յարուցուեցաւ վեց չինացի օրագրողներու վրայ, որոնք վերջերս Շանկայի մէջ ձերբակալուեցան, խռովարարութիւն գործած ըլլալու ամբաստանութեամբ։ Երեսփոխան Պ. Նորման հարցուց թէ անգլիական կառավարութիւնը հրահանգ տուա՞ծ էր այդ գործին նկատմամբ։ Նախարարապետ Պ. Պալֆուր պատասխանեց թէ Բէքինի անգլիական ներկայացուցիչին հեռագրուած էր թէ Անգլիա համամիտ չէր չինացի օրագրողներուն Չինու կառավարութեան յանձնուելուն։ Ուրիշ երեսփոխան մըն ալ ըսաւ թէ յառաջդիմական օրագրող մը Բէքինի մէջ բրածեծով մեռցուած ըլլալուն, պէտք է հրաւիրել Շանկայի անգլիական ներկայացուցիչը չինական կառավարութեան չյանձնել Սուբաօ լրագրին գործին մէջ ամբաստանուողները։ Արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Լորտ Գրանպորն ալ ըսաւ թէ այդ խնդիրը կը քննուի Բէքինի օտար դեսպաններուն կողմէ։

Բէքին.—Չինու կառավարութիւնը ուղղակի դեսպաններէն խնդրեց որ իրեն յանձնուին Շանկայի չինացի օրագրողները, որոնք խռովարարութեան յանցանքով ամբաստանուած են։

—Չէն-Չիէն խմբագրին սպանման պարագաներուն վրայ տեղեկագիր մը շատ անգութ կը գտնէ գործադրուած պատիժը։ Երեք ժամ խարազանելէ յետոյ զինք, դահիճները իրենց ձեռքով խեղդեր են խեղճ մարդը, որ կը թախանձէր վերջ տալ իր չարչարանքներուն։

Նիւ-Եորք.—Մ. Նահանգաց մէջ Ամերիկան ալ համամիտ է Անգլիոյ բռնած ընթացքին, ամբաստանուած խմբագիրները Չինու յանձնելու մասին։

Լոնտոն.—Բէքինէն կը հեռագրեն թէ Չինացի խմբագրին չարաչար մահը մեծ յուզում յառաջ բերած է քաղաքին օտարազգիներուն մէջ։ Մամուլը արդի կացութիւնը կը նմանցնէ 1899ի վերջերը տիրող կացութեան, երբ բարենորոգումի կուսակիցները վճռուած էին։ Իբր այդ՝ քառասուն հոգի ամբաստանուած են, կը վախցուի որ անոնք ձերբակալուին ընդհուպ։

—Մարէշալ Սու Բէքին հրաւիրուեցաւ, բացատրելու համար թէ ինչո՛ւ համար չէր կրցած զսպել Քուանկ-Սիի մէջ ծագած ըմբոստութիւնը։ Զրոյց կը շրջի թէ մարէշալը պիտի գլխատուի աշնան։

Եոքոհամա, 6 օգոստոս.—Սէուլէ հասած տեղեկութեանց նայելով, համաձայնութիւն մը գոյանալու վրայ է Ռուսիոյ եւ Քորէայի միջեւ, որով 80 հեքթար հող Ռուսիոյ վարձու պիտի տրուին 99 տարուան համար։ Պ. Բոլոֆի կողմէ եղած առաջարկը ի մասին հեռագրի եւ հեռաձայնի հաստատման Եոնկամփօյի մէջ մերժուեցաւ։ Սէուլէն Ուի-Ճու, դէպի հիւսիսային ուղղութեամբ, երկաթուղիի գծին շինութիւնները փութով առաջ կը տարուին։

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Քննիչ յանձնախումբը.—Ինչ եղաւ ֆոն Ցուբեան արդիւնքը։

Վիեննա, 5 օգոստոս. — Կաշառման փորձը քննելու պաշտօն ունեցող յանձնախումբին նկատմամբ հանրութեան ունեցած հետաքրքրութիւնը կը նուազի հետզհետէ։ Միակ վկան որ պիտի կրնա՞ր լոյս սփռել խնդրին քանի մը կասկածելի կէտերուն վրայ, կատարեալ ուշաթափութեան ենթարկուած է։ Այս պայմաններուն մէջ՝ քննութիւնը կատակերգութեան պէս բան մը կը դառնայ, հաւանաբար ի մօտոյ պիտի փակուի։ Հանրային հետաքրքրութիւնը նորէն պիտի դառնայ Երեսփ. Ժողովին կողմը, ուր կոմս Քուէն Հետերվարիի դէմ մղուած պայքարը աւելի պիտի սաստկանայ։ Անկախութեան կուսակցութիւնը միշտ առաջ պիտի քշէ սա տրարկութիւնը թէ Հետերվարի կոմսը պրծած է կաշառման գործին մէջ է, պաշտօնեաներու չգոյութեան պատճառաւ, եւ թէ Տրէնէսը փախցնել տուած է, պաշտօնէի հետք չգտնելու համար։

ԷՏՈՒԱՐՏ Է.

Ուղեւորութիւն ցամաքային Եւրոպայի մէջ.—Մարիէնպատի ջերմուկները.—Վիեննա տալիք այցելութիւնը։

Լոնտոն, 6 օգոստոս.—Վիքթորիա եւ Ալպերթ արքայական զբօսանաւը հրաման առած է օգոստոս 12ին պատրաստ գտնուիլ Բորթ-Վիքթորիայի մէջ, դէպի ցամաքային Եւրոպա ճամբայ ելլելու համար։ Ռէօթէր գործակալութիւնը կ'իմանայ թէ Էտուարտ թագաւորը յառաջիկայ շաբաթ կը սպասուի Մարիէնպատ, ուր Ն. Վեհափառութիւնը ջերմուկները պիտի մտնէ։ Օգոստոս 31ին ալ Վիեննա պիտի երթայ։ Թակէպլաթի Լոնտոնեան թղթակիցը իրազեկ աղբիւրէ կ'իմանայ թէ Էտուարտ թագաւորը երկու-երեք օր պիտի մնայ աւստրիական մայրաքաղաքին մէջ։ Վիեննայի թաղապետական խորհուրդը արդէն իսկ քուէարկած է հարկ եղած վարկերը՝ երկաթուղիի կայարանին եւ պալատին միջեւ գտնուող փողոցներու յարդարման համար։ Հեռագրական ուրիշ գործակալութեան մը ըսածին նայելով, Էտուարտ Է. մտադիր է նաեւ Պէրլին ու Բոցտամ երթալ, ուր Վիլհէլմ կայսրը որսորդութիւններ պիտի սարքէ ի պատիւ անոր։ Անգլիոյ թագաւորը յետոյ պիտի անցնի Քոբէնհակ, ուր պիտի դիմաւորէ Էլենա թագուհին։

ՈՎԿԷԱՆՈՍԻ ՍԻՆՏԻՔԱՆ

Անգլիական կառավարութիւնը եւ Պ. Մորկան.—Կարգադրութիւններ ու երաշխաւորութիւններ։

Լոնտոն, 6 օգոստոս.—Այս իրիկուն, Սպիտակ Տետրակ մը հրատարակուեցաւ, որ կը պարունակէ 1903 օգոստոս 1ին անգլիական կառավարութեան ու Պ. Մորկանի միջեւ տեղի ունեցած կարգադրութեան բնագիրը, ի մասին Ովկէանոսի սէնտիքային։ Այդ համաձայնութեան շնորհիւ, սէնտիքային մասնակցող անգլիական շոգենաւային ընկերութիւնները միւս անգլիական ընկերութեանց պէս միեւնոյն առաւելութիւնները պիտի վայելեն, երբ կառավարութիւնը պէտք ունենայ առեւտրական նաւերու ծառայութեան։ Սէնտիքային մասնակցող անգլիական ազգային ընկերութիւնները պիտի պահեն իրենց անգլիական հանգամանքը։ Տնօրէն խորհուրդներու անդամներուն մեծ մասը անգլիական հպատակ պէտք է ըլլայ։ Սէնտիքային մաս կազմող ո եւ է անգլիական նաւ օտար դրօշ չպիտի կրնայ կրել, առանց գրաւոր թոյլտուութեան, անգլիական կառավարութեան կողմէ տրուած։ Անգլիական նաւերուն սպաները անգլիական հպատակ պէտք է ըլլան։

Պ. ՔԱՐՆԷԿԻ

Ամերիկացի միլիոնատէրին մէկ նոր առատաձեռնութիւնը.—12,500,000 Ֆրանքի նուէր մը։

Լոնտոն, 6 օգոստոս. — Ամերիկացի ծանօթ ու բարեսէր միլիոնատէր Պ. Քարնէկի 12 500 000 ֆրանք նուիրեց իր ծննդավայրը եղող Տընֆէրմլին (Սկովտիա) քաղաքին։ Նուիրուած գումարը կը կազմեն պողպատի սէնտիքային արժէթուղթերը։ Այս գումարը պիտի յատկանայ հանրային պարտէզի մը, առողջապահական թատրոնի մը շինութեան եւ արուեստից ու գիտութեանց վերաբերեալ իրերու ցուցադրութեան, եւն.։ Պ. Քարնէկի քանի տարի առաջ այս գումարը նուիրած է եղեր իր կտակագրին մէջ։

ԻՏԱԼԻԱ

Շահեկան դաս մը.—Պաշտօնատարներ դատապարտուած.—Դատավճիռը։

Հռոմ, 7 օգոստոս. — Նափոլիի թաղապետութեան մէջ գործուած զեղծումներու համար ամբաստանուած անձերուն նախկին երեսփոխան Քազալէ, նախկին քաղաքապետ Սումմոնթէ եւ ուրիշ բազմաթիւ անձեր, դատը աւարտեցաւ։ Առաջին երկուքը դատապարտուեցան երեսունհինգ ամսուան բանտարկութեան, հազար ֆր. տուգանքի եւ մէկ տարի քաղաքին մէջ բնակելէ զրկուելու։ Քաղաքապետի նախկին օգնականն ու կազի Ընկերութեան նախկին տնօրէն Տէզիրէօ երեսուն ամսուան բանտարկութեան, հազար ֆր. տուգանքի եւ երկու տարի քաղաքին մէջ բնակելէ զրկուելու։ Տամիկօ անուն անձ մը երեսուն երեք ամսուան բանտարկութեան, 450 ֆր. տուգանքի եւ մէկ տարի քաղաքին մէջ բնակելէ զրկուելու։ Կազի ուրիշ ընկերութեան մը տնօրէնը՝ տասնը հինգ ամսուան բանտարկութեան, 500 ֆր. տուգանքի եւ մէկ տարի քաղաքին մէջ բնակելէ զրկուելու։ Ուրիշ եօթը անձեր զանազան պատիժներու դատապարտուեցան։ Տասնըվեց հոգի, որոնց մէջ կայ Թրամվայներու տնօրէն Պ. Միլլեր, անպարտ արձակուեցան։

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԱՏԱՓԱԶԱՐ

Վարժարանիս նոր տարեշրջանը պիտի սկսի Սեպտ. 9ին (Ն. Տ.) Չորեքշաբթի, Գիշերօթիկներու տարեթոշակն է 12 օսմ. ոսկի, որուն կէսը պէտք է վճարել Սեպտեմբերի սկիզբը, միւս կէսը Յունուարի մէջ։ Դաշնակի դաս առնողները 3՝ իսկ երգեհոնի դաս առնողները 1½ ոսկի աւելի կը վճարեն։

Կէս ճամբակով Ատափազար ուղեւորելու եւ ուրիշ դիւրութեանց համար կարելի է որ վարժարանին գիշերօթիկ աշակերտուհիները, ինչպէս նաեւ յառաջիկայ տարեշրջանին նոյն վարժարանին աշակերտիլ փափաքող օրիորդները իրենց անունները ղրկեն եւ կամ անձամբ կամ իրենց պաշտպաններու միջոցով ներկայանան՝ Մր. Ու. Ու. Փիթի, Թիւ 5, Ամերիկան խան, Կ. Պոլիս, մինչեւ Սեպտ. 4 (Ն. Տ.)։

Վարժարանին յայտագիրը ուզողներուն ձրի կը ղրկուի։ Ուրիշ տեղեկութեանց համար գրել Տօքթ. Ս. Լֆ. Գավլճեան, Ատենապետ Խնամակալութեան Ատափազար։ 6—12

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Ատանայի նահանգին Խասսա գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Մոթ գաւառակին գայմագամ Շէֆիգ պէյ։

—Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Զէյտիյէ գաւառակին Շէյխ-իւլ-Մէշայիխ Ապտուլլահ Պօնի փաշայի։ Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Սուլթանիէ վարժարանին կրօնագիտութեան, բարոյագիտութեան եւ տրամաբանութեան ուսուցիչ Րիֆաթ պէյի։ Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Օտեսայի օսմ. ընդհանուր հիւպատոսարանին քարտուղար ու թարգման Ֆրանսական հպատակ Պ. Գորչըլի։

—Լիագաթի ոսկի չքանշան՝ Թալըճայի կառավարիչ Ֆերիդ Սիւլէյման փաշայի։

ԽՃՈՒՂԻՆԵՐԸ ԵՒ ԿԱՄՈՒՐՋՆԵՐԸ.—Առեւտրական եւ հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը Բ. Դրան մատոյց տեղեկագիր մը, ուր նշանակուած են մարտէն մինչեւ յունիսի վերջը նահանգներու մէջ շինուած կամուրջներու ու խճուղիներու ցուցակը։ Այդ միջոցին կատարուած շինութիւնները, նախորդ տարիներուն հետ բաղդատելով, աւելի շատ են։ Շինութեանց կարգին մէջ առաջին տեղը կը բռնեն Պրուսայի ու Սըվազի նահանգները, իսկ երկրորդը՝ Էտիրնէ ու Մանաստըր եւ երրորդը՝ Հալէպ, Տրապիզոն, Պրուսա ու Գոնիա։ Մեծ-Եպարքոսը այդ առթիւ, գնահատման գրեր ուղղեց վերոյիշեալ նահանգներու կուսակալութեանց։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Իգտամ հետեւեալը կ'արտատպէ Նոյէ Ֆրայէ Բրէսսէէն.—«Օսմ. կառավարութեան ձեռք առած բարեաց միջոցները պէտք եղածէն շատ աւելի բաւական են արգիլելու նպատակները այն կարգ մը չարագործներուն որոնք խաղաղութիւնը ու անդորրութիւնը վրդովելու եպերելի նպատակին կը ծառայեն։ Ո՛չ միայն Աւստրիա-Հունգարիա ու Ռուսիա, այլ եւրոպական բոլոր տէրութիւնները մեծապէս փափաքող են խաղաղութեան պահպանմանը։ Օսմ. կառավարութեան զինուորական զօրութիւնը ծանօթ է բոլոր Եւրոպայի, որով չարագործները պատժելը շատ դիւրին բան մըն է։»

—Քոսովայի կուսակալը որ Բրեզրին կը գտնուի, հեռագիր մը ուղղելով նահանգին ամէն կողմը, ծանոյց թէ Վեհ. Սուլթանին ամէնէն մեծ փափաքն է որ կայս. կառավարութեան պաշտօնեաները արդարութեամբ կատարեն իրենց պարտականութիւնները եւ կայս. բոլոր հպատակներուն երջանկութիւնը պահովեն, ուստի անոնք որ բարձրագոյն հաճութեան հակառակ ընթացքի մը մէջ գտնուին, օրինական պատժին պիտի ենթարկուին։ Հետեւաբար կառավարական պաշտօնեաները պէտք է ջանան բարձրագոյն հաճութեան համաձայն գործելու։

—Սէլանիկէն կը գրեն թէ չըխուն պահակախումբերու կողմէ կատարուած հետապնդումներու հետեւանքով, նահանգին ամէն կողմերը կարգ մը ապստամբներ ու չարագործներ զէնքերնին կ'ըլլան եւ կայս. գթութեան կ'ապաւինին։ Մանաստըրաքար Բեզրի գաւառակին ժողովուրդէն եւ ապստամբներու նշանաւոր պետերէն Քոնսթանտինը ու Սաթիքան եւ ասոնց համախոհներէն Սթեֆան ու Տիմիթրի եւ Կէվկէլիի Մէրզէն գիւղէն Լիզար անձնատուր եղած են, ներողութիւն խնդրելով։ Թիմուր Հիսարի մէջ ալ այդ կարգի յաջողութիւն մը ձեռք բերուած է։ Իմացուելով որ Սէլէզի Բոսնա գիւղէն եւ ապստամբներու պետերէն Բոռօ Կէորկի, երկու ընկերներով, պատսպարուած է Սավեաք գիւղին չիֆթլիքը, գաւառակին գայմագամը՝ Բոմիզ պէյ, պէտք եղածին չափ ոստիկան-զինուորներով, իսկոյն նոյն գիւղը գացեր է։ Հոն խիստ խուզարկութիւններ ու հետապնդումներ կատարուեր են։ Տեղի ունեցած ճնշումին հետեւանքով՝ Կէորկիի ընկերներէն Անաստաս անձնատուր եղեր է. իսկ Կէորկի ու միւս ընկերը փախուստ կը հալածուին։

—Րումէլիի նահանգաց ընդհանուր քննիչ եւ Մանաստըրի կուսակալի փոխանորդ Հիւսէյին Հիլմի փաշա Բոռովիչթէէն Իշթիպ գացեր եւ անկէ ալ Քոչանա երթալով, յետոյ Մանաստըր ժամաներ եւ պաշտօնին ձեռնարկեր է։

ՍՈՖԻԱՅԷՆ առնուած պաշտօնական լուրերու նայելով, կ'ըսէ Իգտամ, Պուլկարիա բնաւ պիտի չխզէ հաւատարմական ընթացքէն։

—Սոֆիայէն կը գրեն Լոքալ Անցայկէրի թէ Պուլկարիոյ նախարարապետ Բեդրով զօրավարը ծանուցեր է օտար տէրութեանց ընդհանուր հիւպատոսներուն թէ Պուլկարիոյ հետեւած խաղաղասէր ընթացքին բերմամբ, ձեռք առնուած խաղաղասիրական միջոցները բնաւ պիտի չխանգարուին։

—Բեդերսպուրկի պուլկարական գործակատար Պ. Սթանչով արձակուրդով Սոֆիա ժամաներ է։ Հունգարիայէն անցնելուն՝ տեսակցութիւն մը ունեցեր է Ֆերտինանտ իշխանին հետ։

—Պատերազմական նախարար Սավով զօրավարը՝ Ֆիլիպէի, Եսկի-Զաղրայի, Քըզանլըգի, Եամպոլի, Պուրկազի եւ Վառնայի զինուորական կայաններուն քննելէ ետքը, Սոֆիա վերադարձեր է։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿԻ օսմ. դեսպան Հիւսէին Հիւսնի փաշա Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարին հետ տեսակցած պահուն Լամստորֆի կոմսը, խօսելով Րումէլիի նահանգաց մէջ գործադրուող բարւոց միջոցներուն վրայ, գոհունակութիւն յայտներ է։

ԱՆԳԼԻՈՅ Էտուարտ Թագաւորին Թագադրութեան տարեդարձին առթիւ Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց։

—Կիրակի օրը Անգլիոյ դեսպանատան Թարապիոյ ամարանոցին մէջ այդ առթիւ գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեցան. Ներկայ էին դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Քոնոր, դեսպանատան ու հիւպատոսարանի պաշտօնեաները, պահականաւերուն հրամանատարները եւ այլն։ Իրիկուան ալ սեղան մը տրուեցաւ դեսպանատան մէջ։ Բոլոր պահականաւերը դրօշներով զարդարուած էին։

—Սըր Նիքոլաս Օ'Քոնոր ընդունեց կայս. Պալատան ու Բ. Դրան ներկայացուցիչներուն շնորհաւորութիւնները։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Անգլիոյ ու Աւստրիոյ դեսպանները, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին եւ արտաքին գործոց Նախարարին հետ։

—Անգլիոյ դեսպանը նաեւ տեսակցեցաւ Ներքին գործոց Նախարարին հետ։

—Սեւ Լերան դեսպանը ու պուլկարական գործակատարը, երէկ, Բ. Դուռը գացին եւ տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ Նոր կուսակալ Հասան պէյ իր պաշտօնատեղին երթալու պատրաստուած ըլլալով, երէկ, Բ. Դուռը գնաց եւ տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ՔՆՆԻՉ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ. — Պետական Խորհուրդին վերաքննիչ ատեանին Նախագահ Ալի Տանիշ պէյ եւ Մալիէի իրաւագէտ խորհրդականի օգնական Մանսուր պէյ՝ որ Պէրութի նահանգը ու Երուսաղէմի գաւառը պիտի երթան իբրեւ քննիչ, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին հետ։ Ալի Տանիշ պէյ ու Մանսուր պէյ քանի մը օրէն ճամբայ պիտի ելլեն։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ. — Ծովային Նախարարութեան հաշուակալ Պէհճէտտին պէյէ, նաւահանգիստի վերատեսուչ Սամի փաշայէ եւ միրլիվա Էօմէր փաշայէ կազմուած յանձնաժողովը որ պաշտօն ունի քննել Մախսուսէի վարչութեան հաշիւները, հինգշաբթի օրուընէ գործի ձեռնարկեց։

ԻԶՄԻՏԻ ԳԱՒԱՌԸ. — Քաղաքային պաշտօնեաներու յանձնաժողովին առաջին քարտուղար Նէֆի պէյէ եւ ուրիշ պաշտօնեաներէ կազմուած յանձնաժողովը որ կայս. Իրատէի մը համաձայն քննութիւն պիտի կատարէ Իզմիտի մէջ ու շրջակաները, երէկ իրիկուն Իզմիտ ուղեւորեցաւ Անատոլըի երկաթուղիով։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Էրզրումէն կը հեռագրեն թէ ուրբաթ առտու ժամը 11ին Նահանգին կեդրոնին եւ Խնուս, Թութաք, Բասէն ու Ալաշկերտ գաւառակներուն մէջ երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեր են, առանց վնասակար հետեւանք մը ունենալու։

ԷՐԶՐՈՒՄԷՆ կը հեռագրեն թէ Մալազկերտի ու Թութաքի միջեւ երկարող հեռագրական թելին շինութիւնները աւարտելով հաղորդակցութիւնները սկսեր են։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Խտիվը ամենէն ուշ սեպտեմբեր 7/20ին Աղեքսանդրիա պիտի դառնայ։

ԱԹԷՆՔԻ օսմ. դեսպանատան գործակատար Սատրէտտին պէյ, ուրբաթ օրը, տեսակցութիւն մը ունեցեր է Յունաստանի նախարարապետ Պ. Ռալլիի հետ։

Ս. ԲԱՆԹԷԼԷՅՄՈՆ.— Այնորոզի Ս. Բանթէլէյմոն ռուսական մեծ վանքին տօնախմբութեանը առթիւ, անոր Ղալաթիոյ մասնաճիւղին մէջ, կիրակի առտու, հանդիսաւոր պատարագ մատուցուեցաւ։ Պատարագիչն էր Ռուսիոյ դեսպանատան երէցը՝ Տ. Օրլով։ Ներկայ էին դեսպանատան պաշտօնատարներէն ոմանք եւ ռուս գաղթականութեան երեւելիները։ Եկեղեցական արարողութիւններէն ետքը շնորհաւորութիւններ կատարուեցան եւ սեղան մը տրուեցաւ բոլոր ներկաներուն։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Մանսուրօվ, կիրակի օ.ը, այցելութիւն տուաւ Յունաց Ս. Պատրիարքին։

ՓՈՂՈՑՆԵՐՈՒՆ ՍԱԼԱՐԿՈՒՄԸ.—Առողջապահական Խորհուրդին մէջ գերման պատուիրակ տոքդ. Մորտման ձեռնհաս պաշտօնարանին ծրագիր մը մատոյց՝ Կ. Պոլսոյ փողոցներուն սալարկման մասին։ Տոքդ. Մորտման կրանիթի ընդարձակ քարհանքներ ունի Պանտրմայի շրջակաները՝ որոնք կրնան պէտք եղածին չափ քար հայթայթել՝ սալարկումի համար։ Խնդրարկուն կը յայտարարէ թէ պատրաստ է այդ սալարկումը կատարել տարեկան 25,000 ոսկիի փոխարէն որ քաղաքապետութեան ելմտացոյցին մէջ արձանագրուած է՝ քաղաքին բարեզարդութեանը համար։ Այդ գումարը հինգ տարուան մէջ պիտի հատուցուի իրեն։

Պ. ԿԱՍԹՈՆ ՕՊՈՒԱՆՕ, Օսմ. Պանքային Նախորդ ընդհ. տնօրէնը, հիւանդ ըլլալով, երէկ բնակարանէն դուրս չելաւ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.—Շաբաթ օրը Աղեքսանդրիոյ մէջ ժանտախտէ երկու դէպքեր պատահեր են եւ Տիմիաթի մէջ ալ ժանտախտէ մեռած մարդու մը դիակը գտնուեր է։ Կիրակի օրը Աղեքսանդրիոյ մէջ երկու մահեր պատահեր են եւ երկու հոգի ալ ժանտախտէ մեռած գտնուեր են։ Վերին Եգիպտոսի մէջ ժանտախտը երեւան ելլելէն մինչեւ անցեալ շաբաթ օր 159 դէպք ու 75 մահեր պատահած են։

—Սուրիական Տրիպոլսոյ մէջ, անցեալ հինգշաբթի, քոլէրայէ 25 դէպքեր ու 12 մահեր պատահեր են, որոնց հինգը առաջուան բռնուածներէն։ Նոյն իսկ Դամասկոսի մէջ երկու դէպքեր պատահեր են, որոնց մէկը՝ մահացու։ Ուրբաթ օրը Սուրիական Տրիպոլսոյ մէջ 11 դէպքեր ու 11 մահեր պատահեր են, որոնց իննը առաջուան բռնուածներէն։

—Յուլիս 21էն 27 Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 196, որոնց երկուքը՝ կարմրախտէ, 1ը՝ հարսանիթէ, 4ը՝ թիֆոյէ, 7ը՝ շնչողական գործարաններու հիւանդութիւններէ եւ միւսները զանազան ախտերէ։

ԻՇԹԻՊԻ մէջ բնակող Պուլկարները, խնդրագիր մը մատուցանելով Րումէլիի նահանգաց ընդհանուր քննիչ Հիւսէյին Հիլմի փաշայի, խնդրեր են որ իրենց զաւակներէն փափաքողները ընդունուին Սկիւպի քաղաքային Իտատիէ վարժարանը։ Քննիչ փաշան այդ մասին հարկ եղած հրամանը տուած է որոնց որ անկ է։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ առեւտրական Սենեակին մէկ արտասովոր ընդհանուր ժողովը տեղի ունեցաւ շաբաթ օր, կէս օրէն ետքը, Ղալաթիոյ Նոր կեդրոնատեղին մէջ, որուն բացման հանդէսը եղաւ նաեւ։ Նիստը բանալով, Նախագահը՝ Սըր Ուիլեմ Հուիթըլ երկար ճառ մը խօսեցաւ, որով իր ուրախութիւնը յայտնեց՝ որ տասնըհինգ տարի վերջը կը Նախագահէր առաջին նիստին Սենեակին առաջին Տանը մէջ, որ իր գոյութիւնը կը պարտի անգլիացի նաւաշինարանի տէրերու, որոնք շոգենաւ գլուխ մէկ շիլլինի նպաստ մը ընծայած են։ Դիտել տուաւ թէ՝ մինչդեռ ուրիշ կառավարութիւններ ամէն կերպով իրենց պաշտպանութիւնը կը նուիրեն եւ դիւրութիւններ կու տան իրենց առեւտրական սենեակներուն, Անգլիոյ կառավարութիւնը այս հաստատութեանց պաշտօնավարումը կը ձգէ միայն անհատական նախաձեռնութեանց։ Բայց անգլիական առեւտրական Սենեակը պարտք ապագային մէջ եւս, շարունակել իր ջանքերը, համոզելու համար կառավարութիւնը թէ անհրաժեշտօրէն պէտք է որ փութայ փոխել իր վաճառականութեան հետ ունեցած յարաբերութեան դրութիւնը։ Ժողովը յայտնեց թէ Սըր Ուիլեմ Հուիթըլ պիտի շարունակէ նախագահել Սենեակին։ Ասիկա ապացոյց մըն է թէ Կ. Պոլսոյ անգլիացի վաճառականները ո՛րքան համակրութիւն ունին Սըր Ուիլեմ Հուիթըլի նըկատմամբ։ Ծանուցուեցաւ թէ անգլիացի շրջան յանձնակատարները պիտի կրնան օգտուիլ Սենեակէն, եթէ մէկ մէճիտի մուտքի դրամ մը վճարեն եւ ներկայացուին Սենեակին մէկ անդամին կողմէ։ Բոլոր ներկաները յետոյ ճոխ սեղանի մը շուրջը բոլորուեցան, ուր բաժակներ պարպուեցան Վեհ. Սուլթանին եւ Էտուարտ Թագաւորին կենացը։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ. — Անատոլըի երկաթուղիի Ընկերութիւնը խնդրեց առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութենէն՝ առանց մաքսի անցընել Եւրոպայէն բերուած գործիքները Գոնիա-Էրէյլիի գիծին համար։

— Գոնիայի առեւտրական Սենեակը՝ նկատելով որ Գոնիա-Էրէյլիի գիծը որոշուեր է Խաթուն Սէրայ գիւղախմբին Ջէմրէ գիւղէն երկու ժամ հեռուն գտնուած մշակելի գետիններէն անցընել, եւ նկատելով որ այդ տեղէն տարեկան մէկ միլիոն ղրուշի հասոյթ մը կը գոյանայ ելմտական գանձուն համար, խնդրեց հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութենէն որ շրջակայքը բնակող ժողովուրդին դիւրութիւն մը ըլլալու նպատակով, նոյն գիծին յատակագիծները ու փորուածները փոխուին, պայմանով որ կայարանը Ջէմրէ գիւղին մէջ շինուի։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ու Թղթատարական վերատեսչութեան պաշտօնարանին նոր շէնքին կառուցման համար պետական Խորհուրդին կողմէ կատարուած խորհրդակցութիւնները աւարտեցան։ Շէնքը պիտի կառուցուի ճարտարապետ Վէտատ պէյի պատրաստած ծրագրին համաձայն։ Կիցը ընդարձակ գործարան մը պիտի կառուցուի, հեռագրական բոլոր գործիքները եւ այլն պատրաստելու համար, առանց ուրիշ տեղ դիմելու պէտք մնալու։ Թէեւ շէնքին ընդհանուր կառուցման համար 40,000 ոսկիի ծախք մը ենթադրուած է, սակայն ձեռնհաս ճարտարապետներու կողմէ այդ մասին քննութիւն կատարուելով, ծախքին գումարը ըստ այնմ պիտի սահմանուի։ Հիմնարկէքը պիտի կատարուի կայս. գահակալութեան տարեդարձին օրը։ Շինութեանց պիտի հսկէ յանձնաժողով մը։

ԿՐԹԱԿԱՆ Նախարար Հաշիմ պէյ նկատողութեան առած է վարժարաններու մէջ ուսմանց աւանդութիւնները աւելի արդիւնաւոր ու կանոնաւոր վիճակի մը վերածելու խնդիրը։

ԾՈՎԱՅԻՆ Նախարար Հէլալ-պէյի որոշմամբ, կղզիներու շոգենաւերուն թիւը պիտի աւելնայ եւ տոմսակներու գինը պիտի զեղչուի. Նաեւ կղզիներուն ու Անատոլըի եզերքին մէջտեղը փոքր շոգենաւեր պիտի երթեւեկեն։

ՋՈՒՐԵՐՈՒ համար կազմուած յանձնաժողովը կը շարունակէ իր խորհրդակցութիւնները։ Հաստատուած է որ Կ. Պոլսէն ու շրջականներէն վաթսուն լիւլէ ջուր կարելի պիտի ըլլայ առնել, որուն 10ը փողոցներու ոռոգման պիտի յատկանայ, 7ը՝ Նոր շինուելիք աղբիւրներու եւ Մնացածն ալ յարմար տեղեր գործածուելու։ Այդ պարագան ալ նկատողութեան պիտի առնուի։

ԹՂԹԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ մասին կարգ մը անկանոնութեանց առաջքը առնելու եւ ժողովրդեան վստահութիւնը աւելցնելու համար, կ'ըսէ Մալիւմաթ, ձեռնհաս պաշտօնարանը կարեւոր միջոցներ ձեռք կ'առնէ։

ՅՈՒՆԱՑ Ս. Պատրիարքը կատարելապէս ապաքինած ըլլալով, կիրակի օրը ներկայ գտնուեցաւ Ֆէնէրի մայր եկեղեցին։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Ղալաթիոյ Լէֆաքի դեղարանին նախկին տիրոջ որդին դեղագործ Նիքոլաոս Լէֆաքի, 30 տարեկան, երէկ իրիկուն ժամ 12 ին իր տանը մէջ, Եաղճը փողոցի մօտ Տիւլէթ փողոց թիւ 38, անձնասպան եղաւ։ Նիքոլաոս Լէֆաքի ռեվոլվէրի հարուած մը պարպեց քունքին եւ մահը վայրկենական եղաւ, վասն զի ուղեղը պայթած էր։ Կ'ըսուի թէ չորս տարի առաջ ափրոդիտեան ախտէ վարակուած էր եւ բուժական կ'աշխատէր ինքզինքը դարմանելու. վերջերս հիւանդութիւնը սկսած էր աչքին վնասել։ Խեղճ երիտասարդը այդ վիճակէն յուսահատելով անձնասպան եղաւ։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը երէկ դատեց Գրիգոր անուն պատանի մը որ ամբաստանուած էր թէ Գումգաբուի մէջ Շէվքէթ անուն տղայ մը աչքէն վիրաւորելով տեսողութենէ զրկելուն պատճառ եղած է։ Ատեանը նկատելով որ թէեւ Գրիգորի արարքը կը համապատասխանէ Պատժական Օրէնքին 177րդ յօդուածին տրամադրութեանց՝ այսինքն երեք տարուան բանտարկութեան, սակայն Գրիգոր տասնըհինգ տարեկան եւ հետեւաբար անչափահաս ըլլալով, ուստի այդ պատժոյն մէկ երրորդին՝ այսինքն մէկ տարուան բանտարկութեան դատապարտեց զայն. Նաեւ որոշեց թէ տեսողութենէ զրկուելու փոխարինութեան մասին ալ պէտք է Շէրիի դատարանին դիմել։

ՍԻՐԱՅԻՆ ՄԻՋՈՒՄ. — Բերայի Ջիչէքճի փողոցին մէջ Սըրքա Աղանիի հանրատան մէջ Մառի անուն աղջիկ մը, զանազան տեղեր Ջրհանկիրներու եւ այդ կարգի մարդոց հետ սիրային յարաբերութիւններ ունենալէ ետքը, վերջապէս նոյն հանրատունը մտած էր։ Այդ յարաբերութեանց հետեւանքով ոճիրներ ալ գործուած էին։ Մառի, երէկ առտու կանուխ, նոյն հանրատան դրանը առջեւ նստած էր, երբ Համտի անուն Ջրհանկիր մը, առջեւէն լանթերնայով նոյն փողոցէն անցաւ։ Մառի սկսաւ խօսք նետել ու հայհոյել։ Ջրհանկիրը զայրանալով դանակը քաշեց եւ Մառիի վրան յարձակելով կռնակէն ու գիսէն վիրաւորեց։ Մառիի վիճակը ծանր է։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ Քէմէր Ալթը կողմը, երէկ գիշեր, գինեպան Բոլիտրոս ու հիւսն Անտրէա գինով վիճակի մէջ կռուի բռնուելով զիրար վիրաւորեցին։ Անտրէայի վիճակը ծանր ըլլալով հիւանդանոց տարուեցաւ. իսկ Բոլիտրոս կեդրոնական բանտին հիւանդանոցը ղրկուեցաւ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երկոտասան մարգարէից տօնին առթիւ, այս առտու, Մայր եկեղեցւոյն մէջ հանդիսաւոր բարեմաղթութիւն կատարուեցաւ ի պատիւ Ս. Պատրիարք Հօր անուան տօնախմբութեան։ Տ. Գնէլ Ծ. վրդ. Գալէմքեարեան պատարագեց։ Դասին մէջ կեցած էին Արմաշեան եւ այլ վարդապետներ ու քահանաներ. ժողովրդեան հոծ երկսեռ բազմութիւն մը փութացած էր ներկայ գտնուիլ։ Ժամերգութեանց կը նախագահէր Ս. Պատրիարք Հայրը, որ Պատարագէն վերջ հանդիսաւոր թափօրով առաջնորդուեցաւ Պատրիարքարանի մեծ դահլիճը, ուր արդէն կը սպասէին եկեղեցական եւ աշխարհական ծանօթ անձնաւորութիւններ։ Հետզհետէ Ս. Պատրիարք Հօր ներկայացան Տ. Եղնիկ եպիսկոպոս Ապահունի, Տ. Հմայեակ եպ. Դիմաքսեան, Տ. Գէորգ եպ. Երէցեան, Տ. Գաբրիէլ եպ. Ճէվահիրճեան, Տ. Մկրտիչ եպ. Վեհապետեան, Տ. Մովսէս եպ. Կէօմիւրճեան, վարդապետներ, Մայր եկեղեցիի, Կէտիկ Փաշայի եւ Բերայի ու շրջակայ թաղերու քահանաներ. ներկաներու մէջ կը նշմարուէին Կրօն. Ժողովի անդամներէն Տ. Կարապետ Սեթեան եւ Տ. Կարապետ Սանտալճեան Ա. քահանաները, եւ Քաղ. Ժողովէն Սեթեան Միհրան էֆ., Մայր եկեղեցիի Թաղ. Խորհուրդի անդամները ամբողջութեամբ, Յունաց Պատրիարքարանին կողմէ Ա. սարկաւագը առաջին գործակատարին հետ։ Յունաց Պատր. Փոխանորդին ալ անուան տօնախմբութիւնը ըլլալով՝ փոխանորդը ինք չէր կրցած անձամբ գալ։

Յետոյ Ներկայացան Մայր վարժարանի աշակերտները եւ աշակերտուհիները, իրենց տեսչին առաջնորդութեամբ եւ Պատրիարքարանի դահլիճին մէջ Ս. Պատրիարքին ձօնեալ երգ մը երգեցին, որ ընդունուեցաւ բուռն ծափահարութեամբ։ Ս. Պատրիարքը աշակերտներուն եւ աշակերտուհիներուն շաքար բաշխել տուաւ։ Յետոյ Ն. Սրբազնութեան ներկայացան Պատրիարքարանի պաշտօնէութիւնը, ուսուցիչներ եւ մամուլի ներկայացուցիչներ. Ս. Պատրիարք Հայրը բոլոր ներկաները ընդունեց եւ պատուեց շաքարեղէններով։ Այսօրուընէ մօտակայ գաւառներու առաջնորդարաններէն շնորհաւորութեան գրեր սկսած են հասնիլ Ս. Պատրիարք Հօր։

—Պատր. Փոխանորդ Սրբազանը եւ Տ. Գնէլ Ծ. վրդ. այսօր Բերա երթալով ներկայացան Պապական Նուիրակ փոխանորդ Մ. Պորկօ մանէթայի, Պիոս Ժ.ի ընտրութիւնը շնորհաւորելու համար։

—Քաղ. Ժողովը վաղը նիստ պիտի գումարէ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ Ս. Պատրիարքին նախագահութեամբ։

— Ռուսահայ եկեղեցիներու եւ վանքերու կալուածներու վերաբերեալ պետական կարգադրութեան հրատարակուելէն վերջը Ռուսիոյ ներքին գործոց նախարարը Պետերսպուրկէն հեռագրեր է Էջմիածնայ Սինոդին, որ Մայր-Աթոռոյ եւ զանազան եկեղեցիներու եւ վանքերու կալուածներն ու հանքերը ուրիշի չի վարձեն, այլ սպասեն նախարարութենէն գալիք պաշտօնագրերուն։ Հաղորդուած է նաեւ որ այս պատուէրին հակառակ կնքուած պայմանագրութիւնները անվաւեր պիտի համարուին տէրութեան կողմէ։ Հաշիւ եղեր է որ պետական մատակարարութեան յանձնուելիք հայ-եկեղեցական ամէն տեսակ կալուածներուն ու հողերուն արժէքը գնահատուած է 115 միլիոն րուպլի։

—Քղիի առաջն. փոխանորդը հեռագիր մը ուղղած է Ազգ. Պատրիարքարան, խնդրելով որ իրենց նորընտիր առաջնորդ Տ. Գնէլ վրդ. փութով ճամբայ ելլէ դէպի իր պաշտօնատեղին. աւելցնելով միանգամայն որ 30 ոսկի ղրկուած է ծախքի համար։ Միւս կողմէ Պոլիս գտնուող Քղեցիներն ալ գրաւորապէս դիմում ըրած են Ս. Պատրիարքին՝ նոյն բանը խնդրելով։

— Պուլքէլէն հասած հեռագրի մը վրայ՝ Պատրիարքարանէն հեռագրուեցաւ թէ ի մօտոյ պիտի ղրկուին այն շրջաբերականները որոնք որոշուած են Կրօն. Ժողովոյ կողմէ, ի մասին քաղաքային դատարանաց տուած ամուսնալուծական վճռին եկեղեցական օրինաց անհրաժեշտ վաւերացման։

— Սելանիկի հոգեւոր հովիւ Զիլֆաեան Տ. Մկրտիչ քհնյ. Սելանիկէ ճամբայ ելած է Պոլիս գալու համար։

— Գասըմփաշայի մէջ անպաշտօն գտնուող Տ. Գարեգին քհնյ. խնդրած է Պատրիարքարանէ որ արտօնուի պաշտօնավարել. Ասկէ առաջ յանձնարարուած էր իրեն՝ հեռանալ Գասըմփաշայէն։

— Բերայէն Յոյն աղջիկ մը Պատրիարքարան դիմելով՝ Հայ. Եկեղեցւոյ ծոցը ընդունուիլ խնդրած է։ Օրինական ձեւակերպութիւնները կատարուած են։ Աղջիկը պիտի ամուսնանայ Հայ կօշկարի մը հետ։

— Բերայի Աւագերէց Մկրտիչ Տէր Հայրը երէկ Պարտիզակէն մայրաքաղաք դարձաւ, Պատրիարքարանի արձանագրութեան տեսուչ Մկրտիչ էֆ. Մելիքեանի ընկերակցութեամբ։

—Ստացանք Ռուսճուգի Ս. Մեսրոպեան մանչերու եւ Ս. Հռիփսիմեանց աղջկանց վարժարաններու անցեալ տարուան տեղեկագիրը, որ ամփոփ գաղափար մը կու տայ քաղաքին հայ գաղութին կրթական վիճակին վրայ։ Ռուսճուգի վարժարանին երկսեռ ուսանողներուն թիւն է 154, որոնց 35ը ձրի եւ 119ը թոշակաւոր։ Հոգաբարձութիւնը յաջողեր է ամէն ամիս կանոնաւորապէս վճարել ուսուցիչներուն թոշակները։ Անցեալ փետրուար ամսոյ մէջ ի նպաստ վարժարանին տրուած պարահանդէսէն գոյացեր 671 ֆր.։ Նոյնպէս Հոգաբարձութիւնը յաջողեր է 1686 ֆր. զուտ հասոյթ մը արտադրել վիճակահանութենէ մը, որ ի գլուխ հանուեր է աջակցութեամբ տեղւոյն հայ վաճառականաց։ Այս գումարին 1441 ֆր.ը պահեստի դրուեր է, եւ Հոգաբարձութիւնը՝ Թաղ. Խորհրդոյ համահաճ հաւանութեամբ, որոշեր է անձեռնմխելի պահել զայն, եւ տոկոսը վրան բարդելով, գործածել միայն վարժարանաց համար գնելի կալուածի մը, եւ կամ աղջկանց վարժարանի շինութեան յատկացնել։ Վարժարաններու տարեկան ծախքը եղած է 6722 ֆր., եւ գոյացած հասոյթով պիւտճէն հաւասարակշռուած է։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ՆՊԱՍՏԻՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՈՅ

ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔ
ԴԱՍԱԳԻՐՔ Ի ՀԱՅ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ
Ի ՊԷՏՍ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ

ՅՕՐԻՆԵՑ Ռ. Յ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Գ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Այս դասագիրքը, որուն մեր վարժարաններուն մէջ գտած ջերմ ընդունելութեան ապացոյցը եղած է նախորդ երկու տպագրութեանց քիչ ժամանակի մէջ սպառիլը եւ շատոնց ի վեր երրորդին անհամբեր սպասուիլը, այս անգամ վերստին տպագրութեամբ ի լոյս կու գայ։ Մեթոտը, որով աշակերտին ներկայացուած են թարգմանելի հատուածները, կը դիւրացնէ առաջին դժուարութիւնները, ոճերու բացատրութիւնները եւ դժուարին մասերու թարգմանութիւնները։ Ընդարձակութեան եւ դժուարութեան համեմատ աստիճանաւորուած են կտորները, ու գրքոյկին վերջը փոքրիկ բառարան մը կը գտնուի՝ վերջին մասին ծառայելու համար, ինչպէս նաեւ առաջին մասին մէջ դրուած է բառերու արտասանութիւնը։

Նոր տպագրութեան յառաջաբանին մէջ ցոյց տրուած եղանակին հետեւողութեամբ գործածուելով, կրնայ շատ օգտակար գործիք մը դառնալ ուսուցչաց եւ ուսանողաց ձեռքին մէջ։

Գրքին բոլոր իրաւունքը Պատ. Հեղինակին կողմէ վեհանձնաբար նուիրուած է Նպաստից Յանձնաժողովոյ սնտուկին։

Գինը զեղչուած է 3 ղրուշի։

Կեդրոնատեղին է Ա. Պիպէրճեան գրատուն, Կ. Պոլիս, Պապը Ալի Ճատտէսի Թիւ 12։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՕՆՍԹԱՆԹԻՆՕՊԼ)

ՊԷՇՏԱ, 10 օգոստ. — Երեսփ. Ժողովին մէջ Նախարարապետ Քուէն Հէտէրվարի կոմսը ծանոյց դահլիճին հրաժարած ըլլալը։ Ընդդիմադիրները այդ առթիւ «Կեցցէ՛ Թագաւորը» գոչեցին։ Կոմսը յետոյ յայտարարեց թէ կայսր-Թագաւորը քանի մը օրէն Հունգարիա պիտի ժամանէ, նոր նախարարութիւնը կազմելու։ Երեսփ. Ժողովը որոշեց նիստերը դադրեցնել մինչեւ որ նոր դահլիճը կազմուի։ Ընդդիմադիրները «Կեցցէ» կը գոչէին։

ՎԻԷՆՆԱ. — Սեւ Լերան իշխանը ընտանիքով հոս ժամանեց։

ՊԷԼԿՐԱՏ. —Բետրօ Թագաւորին տղաքը հոս ժամանեցին եւ ժողովրդեան կողմէ մեծ խանդավառութեամբ ընդունուեցան։

ԻՇԼ. — Ֆրանց Եոսէֆ կայսրը, Ռումանիոյ Թագաւորը, կայս. գերդաստանին անդամները եւ Կոլուխովսքի կոմսը Աուսէ գացին զբօսական պտոյտի մը համար, բայց տեղատարափ անձրեւի մը հետեւանքով ստիպուեցան մէկ կողմ թողուլ ծրագրին մէկ մասը։ Կայսրը ու Թագաւորը՝ որոնք անցած ճամբաներնուն վրայ խանդավառութեամբ ողջունուեցան, իրիկուան ժամը 3. 55 ին Իշլ դարձան։ Գիշերը մեծ հացկերոյթ մը տրուեցաւ կայս. ամարանոցին մէջ։

ԼՈՆՏՈՆ. — Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովը ընդունեց արտաքին գործոց նախարարութեան ելմտացոյցը։

ԲԱՐԻԶ. — Այսօրուան դատավարութեան պահուն Թերեզ Իւմպէր հաւաստեց Գրաուֆորտներու եւ միլիոններու գոյութիւնը, բայց թէ Գրաուֆորտ բուն իսկ անունը չէր։ Ըսաւ նաեւ թէ Գրաուֆորտները եթէ չներկայանան, յայտնութիւններ պիտի ընէ, բայց, դատավարութենէն ետքը։ Յետոյ սկսաւ վկաներու ունկնդրութիւնը։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԲԱՐԻԶ, 10 օգոստոս.—Իւմպէրներու դատը կը շարունակուի, առանց նշանակելի միջադէպի։

—Նախարարապետ Պ. Քոմպ, այս առտու, Բարիզ վերադարձաւ։ Մարսիլիոյ մէջ իրեն եղած ջերմագին ընդունելութեանց համար մեծ գոհունակութիւն յայտնեց։ Պատասխանելով՝ մօտերս պաշտօնէ քաշուելու մասին ելած զրոյցներուն նըկատմամբ եղած հարցումներուն, յայտարարեց թէ հաստատապէս որոշած է շարունակել կրօնական միաբանութեանց դէմ սահմանուած օրէնքին գործադրութիւնը եւ թէ Երեսփ. Ժողովին կողմէ անպաստ քուէի մը հանդէպ միայն պիտի հրաժարի։

ՎԻԷՆՆԱ.—Ֆրանց Եոսէֆ կայսեր կողմէ Ռումանիոյ Թագաւորին ու Թագուհիին եղած ընդունելութիւնը շատ սիրալիր եղաւ։

ՊԷՇՏԱ.—Քուէն Հէտէրվարի նախարարութեան հրաժարականը ընդունուեցաւ։ Մինչեւ հիմա կայսրը որ եւ է անձ չնշանակեց նոր դահլիճ մը կազմելու համար։

ՊԷԼԿՐԱՏ. — Սերպիոյ Թագաւորին տղաքը հոս ժամանեցին եւ ժողովրդեան կողմէ մեծ խանդավառութեամբ ընդունուեցան։

—Բետրօ Թագաւորը Սպիտակ Արծուի պատուանշանին ասպետութեան խաչը տուաւ իր կրտսեր որդւոյն՝ Ալեքսանտր իշխանին, իր եղբօրը՝ Արսէն իշխանին եւ եղբօրորդւոյն՝ Բօլ իշխանին։

—Նիշի երեսփոխանական ընտրութեանց ատեն արմատականները յաղթեցան։

ԲԱՐԻԶ.—Մարսիլիոյ մէջ իրեն ի պատիւ տրուած հացկերոյթի միջոցին, Նախարարապետ Պ. Քոմպ ինքզինքը արդարացուց նաեւ այն մեղադրանքին դէմ թէ քմահաճ կերպով մեկնած է միաբանութիւններու օրէնքը. Նախարարապետը եզրակացնելով ըսաւ թէ պիտի յարատեւէ հանրապետականներու դասին պաշտպանութեան գործը, աջակցութեամբ Խորհրդարանին։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 28 Յուլիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ռ.	34	20 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	34	20 1/2
Ամէնէն վար գին	»	34	09
Րումէլիի Երկաթուղի գոգ.	Ֆր.	124	62
Ամէնէն բարձր գին	»	124	50
Ամէնէն վար գին	»	123	75

ԲԱՑՈՒՄ 29 Յուլիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	34	20
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	124	87
Շիրքէթի Խայրիէ		29	—
Օսմանիէ		—	—
Բէժի		14	42
Օսմ. Պանքա		14	85
Քրէտի Ժէնէրալ Օթմ.		—	—
Սոս. Օթմ. Շանժ է Վալէօռ		—	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	47
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	—
» ժուիսանս		1	60
» պարտաթուղթ		484	83
Քարափ Կ. Պոլսոյ		505	—
Թրանսուալ		105	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիփսիէն		266	—
Լավրիում		77	—
Անատոլըի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	73
« պարտաթուղթ	«	535	22

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	—	—
» » » չէք	»	109	15
Բարիզ » »	Ֆր.	22	93 3/4
» » » չէք	»	—	—
Պէրլին անտոկոս չէք	մարք	18	65
Վիէննա չէք	ֆիոր.	21	89

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	12
Անգլիական ոսկի	»	109	35
Շօլ Էմբէրիալ	»	89	25
Քրիմիք	»	—	—
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	—
Մէթալիք	»	—	—
Րուպլի Թղթադրամ	Օ. Ռ.	6	61

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 10 Օգոստոս

Անգլիական Քոնսոլիտէ	91	18
Օսմանեան Թանզ սէրի Բ.	60	50
» » » Գ. բաց.	31	50
» » » Դ. փակ.	31	37
Օսմանեան Պանքա	13	50
Ռուսական 1889	—	—
Հելլենական 5 %	41	—
» Մօնոպօլ	43	50
Պուլկարական 1888	91	50
Էժիփսիէն ունիֆիէ	104	50
Բօմինիա	104	—
Թրանսուալ	4	37
Այտին երկաթուղի	14	50
Փոխանակագիր	25	31 1/4

ԲԱՐԻԶ, 10 Օգոստոս

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		97	80
Օսմ. Քոնս. սէրի Գ. բաց.	Ղրշ.	29	19
Օսմ. Քոնս. սէրի Գ. փակ.	»	31	95
» » » Բ.	»	—	—
« » » Դ.	»	34	90
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	588	—
Օսմանիէ	»	—	—
Րումէլիի երկաթուղի	»	126	25
Օսմ. Մաքսատուն	»	481	—
Օսմ. Բէժի	»	396	—
Բրիօրիթէ Թիւթիւն 4 %	»	—	—
Քրէտի Լիոնէ	»	1128	—
Իտալական Ռանթ	»	102	45
Սպանիական արտաքին	»	91	25
Թրանսուալ	»	106	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	140
Գօլտֆիլտս	»	—	—

ՎԻԷՆՆԱ, 10 Օգոստոս

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	ֆր.	239	40
Րումէլիի երկաթուղի	»	119	2
Օսմ. Բէժի	»	362	50

ԱՄԷՐ ԲԻՔՈՆ

ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄՆԵՐՈՒ
ԱՐԺԱՆԱՑԱԾ ԶԱՆԱԶԱՆ
ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԱՄԷՐ ԲԻՔՈՆԸ, ամենէն շատ քինքինա պարունակող եւ կազդուրիչ ըմպելին, պատրաստուած է ալժէրիական հողի յատուկ տունկերով։ Իր կազդուրիչ ու հակատենդային յատկութիւններուն համար է որ կը յանձնարարուի անոր գործածութիւնը։ Առաւօտուն անօթի փորանց կամ ճաշէն առաջ առնուած ատեն՝ բարերար ազդեցութիւն մը կ'ունենայ։ Այդ ըմպելիին շնորհիւ՝ մարդուն սպառած ուժերը կը վերանորոգուին եւ տենդէ զերծ կը մնայ։

Ծանօթ. — Անխիղճ մարդիկ մեր վաճառանիշը կեղծած ըլլալով՝ Ամէր Բիքոն սպառող մեր բոլոր յաճախորդներուն խորհուրդ կու տանք առաջնակարգ տուներու միայն դիմել՝ որպէս զի կեղծեր չառնեն. պէտք է պահանջել որ շիշերը Ինկրոն տէ Ֆապրիքանի դրոշմը կրէ։

Միակ Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ մէջ՝ Պ. Լ. ԲԱՐՄԱ։

Պ. Պ.

Բ. Պոնամի		Ղալաթիա
Ա. Ռէչչիա		»
Էրմօնի Գօօբէռաթիվ		Ղալ. եւ Բէրա
Ռօզաւիօ Սիւսօնէ		»
Բարատօբուլօ եւ Մէլէթիատէս		»
Ժ. Սթավրօբուլօ		»
Բօթթաքի եղբարք		»
Վէնեան Դատաղեան (դեղավաճ.)		Կ. Պոլիս
Մէհմէտ Քեազիմ	»	»
Տ. Մեղիքի որդի եւ Ընկ.	»	»
Մ. Մեղիքէ	»	»
Թ. Լինօ	»	»
Պ. Սեֆէրեան	»	»
Ժ. Վոնթիզիանօս եւ Ընկ.	»	»
Էմիլ Լանսըան		Բերա
Տէմէթրագօբուլօ եղբարք եւ Ընկ.	»	
Թ. Սուրէնեան		Բերա, Կ. Պոլիս, Ղալաթիա
Պօն մարշէ		Բերա

եւլն. եւլն. եւլն. 7—25

O TALON D'OR
ՇԱՐԼԸ ԱՀՆԱՄԵԱՆ
Կալաթա, Վօյվօտա փողոց, թիւ 114

Յիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ կօշիկներ այրանց եւ կանանց համար թէ չափու վրայ եւ թէ պատրաստ դիւրամատչելի գներով։ 8—15

ԻԼԱՆ
ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի խասսաի շահանէյէ միւպայաա օլընաճագ միւթէնէվվի էշեա բէնիր իլէ զէյթուն քիւլահ իրմիկ նիշասթա մագարնա շէրիյէ իլէ էնվաի պէհարաթըն միւնագասասընա պաշլանըլաճաղընտան իթայէ թալէպ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէի միւսթասհիպէն եէվմի մէզքիւրտէ նիհայէթ սաաթ տոգուզա գատար խազինէի ճէլիլէի միւշարիլէյհաեա կէլմէլէրի։

Ֆի 27 Թէմմուզ սէնէ 319 2—3

ԻԼԱՆ
ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

ճինսի	միգտարը
Սարը հասըր սիւփիւրկէսի	4500 իլա 5500
Սարըղ » »	600 » 1000
» Թավան »	1000 » 1500

Խազինէի խասսաի շահանէյէ պիր սէնէ զարֆընտա միւպայաա օլընաճագ պալատէ մաահարրէր իւճէրնա սիւփիւրկէլէր թէմուզըն օթուզընճը չէհարշէնպէհ կիւնի իհալէի էվվէլիյէսի իճրա գըլընաճաղընտան իթայէ թալէպ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէի միւսթասհիպէն եէվմի մէզքիւրտէ նիհայէթ սաաթ տոգուզա գատար խազինէի ճէլիլէի միւշարիլէյհաեա կէլմէլէրի։

Ֆի 28 Թէմմուզ սէնէ 319 2—3

Առաջնակարգ Ընկերութիւն

Հոնկրուշազ

Ընդհանուր Ապահովագրութեանց

ՀԻՄՆԵԱԼ 1857ԻՆ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿՈՎ. ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Ի ՊՈՒՏԱՓԵՇԹ

ԿԵՆԱՑ ԲԱԺԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒԱԾ 332 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ — ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ 114 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ — ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԳՈՒՄԱՐ 461,035,390 ՖՐԱՆՔ

Սոյն Ընկերութեան պայմանները՝ Թուրքիոյ մէջ գործող միւս Ընկերութեանց պայմաններէն, ԱՄԷՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐՆԵՐՆ ԵՆ։

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ խիստ օգտակար պայմաններով ու անմրցելի գիներով.— ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ի դէպ մահու եւ կենաց՝ շահաբաժնի մասնակցութեամբ եւ երաշխաւորեալ տոկոսի սակերով, ինչպէս նաեւ աղջկանց դրամօժիտի ու մանկանց դրամագլխի կազմութեան, եւ ցմահ դանձելի տարեթոշակներու։

Կ'ԱՐԺԷ ՈՒՐԵՄՆ ԱՅԼՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԵԼԷ ԱՌԱՋ՝ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՆ ԱՉՔԷ ԱՆՑԸՆԵԼ։ Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար, դիմել Ընկերութեան Ընդհանուր Գործակալութեան։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ ՈՒ ՋԵՌՆՀԱՍ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Ընդհ. Գործակալ բոլոր Թուրքիոյ
ՌՈԲԵՐԹ Ց. ՊԱՌՆԱԿԱՆ
Ղալաթիա Պառնաքան խան

ՋՂԱՅԻՆ ԷՔ

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք, ՊԻՏԻ ԲԺՇԿՈՒԻՔ

Ամենէն չնչին պատճառով շատ անգամ ջղային հիւանդութեան կ'ենթարկուի մարդ և եթէ կարեւորութիւն չտալով անփոյթ գտնուի ինքզինք դարմանել սաւլու, հիւանդութիւնը աստիճանաբար կըշտաւաջանայ և մինչեւ իսկ ապագայ զաւակներուն կը փոխանցուի։ Լուսնոտները, և ուրիշ ջղային հիւանդութենէ տառապողներ, կամ այն է որ իրենց ծնողքէն ժառանգած են սոսկալի հիւանդութիւնն և կամ հիւանդութեան նոր սկսած ատեն կարեւորութիւն չտալով անոր, իրենց այսօրուան դժբախտ վիճակին հասած են։

Ջղային հիւանդութեանց ամէն տեսակն ալ շուտով կը բժշկուի, եթէ հիւանդը կանոնաւորաբար գործածէ ՎԱԼԷՐԻԱՆԱՏ ՏԸ ԲԻԷՐԼՕ անուն աշխարհահռչակ դեղը։

Այս դեղը անմիջապէս կը հանդարտեցնէ ջիղերն և ջղային հիւանդութեանց ամէն տեսակը արագ և վերջնականապէս կը բժշկէ երկար ժամանակ կրնայ գործածուիլ առանց բնութեան կարգ անցնելու և ազդեցութիւնը կորսնցնելու։ Անքնութիւնը, քնաշրջիկութիւնը, կէս գլխու ցաւը, անդամալուծութիւնը, խեղդութիւնը, մռայլկոտութիւնը, խօսելու անկարողութիւնը, ցասկոտութիւնը, դիւրագրգռութիւնը, ջղային հոգը, սրտի բաբախումը, մարմինքը, սրտամօրը, մըրմռուանքը, կանանց սովորականի անկանոնութիւնը, դժուարաղաշտանութիւնն ու ջղային հիւանդութեանց ամէն տեսակը կը բժշկուի ՎԱԼԷՐԻԱՆԱՏ ՏԸ ԲԻԷՐԼՕ գործածելով։ Կեղծիքէն զգուշանալ։ Կը ծախուի ամէն մեծ դեղարաններու և դեղի մթերանոցներու մէջ։

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվէրբուլի եւ Ամերիկայի միջեւ բանող շոգ.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլավիա	3500
Արմէնեան	10500	Իսթրիբըն	3500
Քէսդրիան	10500	Արտ.ըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արաբիան	3500
Քոլոմպիան	8000	Ամէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անատոլիքեան	2500
Վասգոնեան	8000	Ալպանիան	2500
Տրըճինեան	8000	Լէտթիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մենսօ	900
Վալօնեան	3700	Օքորդօ	800
Ֆլամինեան	3700	Լեսպօտ	80
Խաղիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքը այս շոգենաւերու նաւ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրամանագրերը մինչեւ շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ
ԷՏՎԱՐ ԼԱՅՈՆԷԼ
Ղալաթիա, Քարակէօյ Վերմաքսատան կից անցք
600

ՏԱՆ ՆԵՐԸՆՈՒԹԻՒՆԸ

զաւակներուն աչաց պայծառութիւնով կը կայանայ. երբ անոնց աչքը կը գունաթափի, մտածմունքի և նեղութեան պատճառ կըլլայ։ Եթէ այսպէս տկարացած տղայ մը

SCOTT'S EMULSION

Ընկերութեան մեր սոր ապա-գրութիւնն ընել պէտք է։
22

տրուի՝ առողջութիւնը շուտ մը կը վերադառնայ և մտածմունքը կը դադրի։ Վասնզի Ըսգօթի Բաղադրութիւն հիւանդութեանց դէմ կը դնէ, և զաւակը զօրաւոր մեծնալու կ'օգնէ և անոնց աչքերը փայլուն և զուարթ կը պահէ. Փնտռա

ԸՍԳՕԹԻ ԲԱՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

պահելու է. Ասիկայ զձեզ և ձեր զաւակները դիւրեւ ու ցուրտ ցաւերէ և յուսահատութիւններէ կը փրկէ։ Ուշադիր պէտք է ըլլալ որ շիշը վրան այս նշանով վարդագոյն փաթեթի մը մէջ է — եթէ կ'առնէք

ԸՍԳՕԹԻ ԲԱՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

փժշկութիւն առած կ'ըլլաք։

Բոլոր դեղագործներէ և դեղավաճառներէ կը ծախուի։

ՊԱԼՔԱՆ

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԱՐՔՈՒՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՍՈՖԻԱ

Դրամագլուխ, պահեստ եւ երաշխաւորութեան գումար Ֆր. 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 Ֆր.։ Ամբողջ կեանքի վրայ և խառն ապահովագրութիւն, կրկին դրամագլխով, տղոց օժտի դրամագլուխ այլեւայլ կարգադրութիւններով, չափաւոր սակերով ու նպաստաւոր պայմաններով։ Ինչպէս մէկ տարուան ապահովագրութենէ յետոյ ապահովագիրը անվիճելի կը դառնայ, այսինքն Ընկերութիւնը ո՛ և է առարկութիւն չըներ ապահովագրեալին անձնապահութեան, մենամարտ, ամէն կողմ ճամբորդելու պարագային, եթէ առանց իմաց տալու ալ կատարուի. նմանապէս ո՛ և է սակի յաւելում չի պահանջեր։ Ապահովագիրները վեց ամիս յետոյ կեանքն կը նորոգուին։

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 Ֆ.։

Գանձուած Ապահովագին 1,433,965 Ֆրանք։

Ապահովագրութիւն փայտաշէն ու քարուկիր շէնքերու, կարասիներու և ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն վաճառքներու, շոգենաւերու մարմին աշխարհիս ո՛ր կողմն ալ ուղեւորին։

1896ի շահաբաժին է հարիւրին 18 ու կէս. 1897ինը՝ հարիւրին 18. 1898ինը՝ հարիւրին 18 և 1899ինը՝ հարիւրին 16։

Ընկերութեան դրամատուններն են ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԿԼՕ-ԱՒՍՏՐԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, Լոնտոն, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ, Սոֆիա։

Գործակալ ընդհանուր Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ.

Կ. Պոլիս Ղալաթիա, Թաշթապուրուն խան, Օ.Մ. Պ.Նէգայէն դիմաց։

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կը փնտռուին։

ԱՄԷՆԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐԸ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել մեծարգոյ հանրութեան թէ Ղալաթիա Խալիլ Փաշա խան փողոց թիւ 13 խանութը ճաշարանի վերածելու յառաջիկայ յունիսի սկիզբները պիտի բացուի «Օսմանլը էվ եէմէքխանէսի» անունով։

Արդէն վստահ հանրութեան քաջալերութեան վրայ, կը յայտարարեմ որ աւելի հոգ պիտի տանիմ ընտրանօք եւ համով համով ուտեստեղէններ պատրաստելու եւ գոհացում տալու ըստ կարելւոյն։

Գոնստանդնուպոլսի Նախկին ծանօթ խոհարար
ՀԱՃԻ ՆՇԱՆ ՊՕՂՈՍԵԱՆ
20—36

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվէրբուլի, Պորտոյի Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ռամսէս	3000	Փիլա	2500
Անուպիս	3000	Նէֆթիս	2400
Թէպըս	3000	Օսայրիս	2250
Փհառաոն	3000	Մէֆիս	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Պասթրիս	1500
Մարէօթիս	2500	Պիւբլըս	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ռէյթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
124 21 Հէյմ Սարաֆ Լիմբրու։

ՌՈՍԻԱ

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆԵԱԼ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սառոյցէ խորտակուելու դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,667 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	122,000,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	249,400,000 »
1901 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	54,000,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել

Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ազարեան խան, Վոյվոտա, Ղալաթիա, և Ղալաթիոյ գործակալութեան, Հասկի Յէօմրիւկ խան, Քարաքէօյ վրայ։

Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒԲՄԻՆՑ 524

COMP. RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւարկութեան երթեւեկութիւններ

Յուլիս

Գշ. 29/11 Սէվաստոպոլ ժամը 10ին միջօրէէ առաջ։
Տարաբուլի, Այնորոս, Սելանիկ, Իզմիր, Քիոս, Թարապուլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բորդ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

Եշ. 31/13 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։

Շբ. 2/15 Մէթելին, Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա, ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։ Օտեսա ժամը 2ին յետ միջօրէի։

Կիր. 3/16 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ, Պաթում ժամը 8ին միջօրէէն առաջ։ Պուրկազ, Վառնա, Օտեսա ժամը 3ին յետ միջօրէի։

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻ ՆԱՐԴԸ, ՃԻՆՔՕՖԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ «արժեթուղթեր» իրենց գինին համեմատութեամբ՝ ամսական 20 դրշ.էն մինչեւ 100 դրշ. տոկոսի գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու և յաղթուած գումարները գանձելու համար՝ ամէն հեշտ դիւրութիւն ցոյց կու տայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի՝ մեր կողմէ ստորագրուած և դրոշմուած։ Ասկէ զատ արժեթուղթին թիւը ցայց տուող ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, և գնողը նոյն ատենէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով, շահածը ամբողջապէս կ'առնէ։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատն անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժեթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 դրշ.ի վճարումը մեծ դժուարութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, և եթէ երբեք չշահէ ալ, իր վճարումներուն շնորհիւ, յառաջիկային արժեթուղթի մը տէր պիտի ըլլայ, որ իրեն համար շահու աղբիւր մըն է։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԻԼԻԱՅԻ ԵՒ ՀԱՒՐԻ
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՕԳՈՍՏՈՍ ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Օգոստ. 12ին Պիրէյի, Մարսիլիա,
» 17ին Սիւռնաֆ, Սեւ Ծովին, Լիւժ, Անվերսէն հոս հասաւ։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Օգոստ. 12ին Պիրէյի, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։
» 18ին Սիւռնաֆ, ուղ. Մարսիլիա։
Տեմնոր ուղղակի Իզմիրի համար։
Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Բ. կարգի 75 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Դերսաատէի Թիւ Հան Քարաքէօյ։
516 Բ. ԲԸՐՕՒԼ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ՃԱՄԲԱՅԻՆ ՇԱՐԺԻ ՇՈԳԵՆԱՒԴ

Լօնտոնի Հըլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1089	Տիտօ	1497	Գօթօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէբբօ	3607	Տոմինօ	2906	Կոտինօ	1695	Մարէնկօ	2278	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Տարսօ	895	Հիրօ	775	Մարչէլլօ	3709	Սիբբօ	1735
Արքատօ	2271	Տիկօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Ֆօմինօ	937	Հինտու	3720	Մինօ	1057	Սոլերնօ	1200
Պորոտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հորատիօ	3600	Մոնթէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաւօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրունօ	841	Տինամօ	804	Իտօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էկրօ	2464	Իտահօ	5540	Օթթօ	4100	Թոլէտօ	1470
Կէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օթէլլօ	4035	Թօրբիտօ	487
Կալիբսօ	1837	Էրաքօ	1841	Քէլսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Կամէօ	1244	Ֆլուօ	954	Քոլպինօ	2307	Փալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Կատօ	1094	Ֆլէմինկօ	1828	Քովնօ	1700	Փօլօ	816	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Ռիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիթէբօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանտրօ	2272	Ռինալտօ	1663	Զէնօ	1850
Կլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Ռօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Կոլորատօ	4235	Կէրմնօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Ռուֆօ	1789		

Մոնթէօ շոգենաւը, նաւապետ Պէքսօլ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 14ին,

Ալէբօ շոգենաւը, նաւապետ Պէնկամ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն պիտի մեկնի ամսոյս 12ին ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալը Ֆ. ՀԻԼՖ ԷՆԴՐԻՆՕՏ
Թ. 22—24 Զաւիէր Միւլքի խան Ղալաթիա 377

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ

Որք ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվէրբուլի եւ Ամերիկայի միջեւ.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէռնիա	13900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	13900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրիա	3229
Քամբանիա	12950	Պավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Քիբրիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիբերիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2556
Սէրվիա	7392	Ալէբբօ	2181
Աւրանիա	7269	Սէֆալոնիա	16 1

Դիմել առ ԺՕԼԻ և ՍԷԿԸՐ
Joly et Seager
Մէյմէնէթ խան Թիւ 6, 7, 8 Ղալաթիա Քարաքէօյ փողոց։ 251

Արտօնատէր ՔԱՐԷՇ ՆՈՒՐՕՒՐԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ "ԱՐԵՒԵԼՔ,,Ի (114)

ՖՈՐԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԶԿՕՊԷ

Կտրուած Ձեռքը

ԱՆՄԵՌՈՒԿՆԵՐՈՒ ՓՈՒՆՋԸ

Ա.

Այս անգամ ալ չթերացաւ դռնապանը ու սովորականին պէս անցի ունեցաւ մուտքի արարողութիւնը։

Միայն թէ Մաքսիմ նշմարեց որ ծառաները աչքի օրուընէ նուազ տխուր էին։

Ամիսէ մը ի վեր ամէնքն ալ վշտահար դէմքեր ունէին։ Այնուհետեւ, այդ պատուական մարդիկը կը պաշտէին կոմսուհին ու անոր հիւանդութիւնը ցաւ կը պատճառէր։ Անոնց դէմքին փոփոխութիւնը բարեգուշակ էր։

Ոգեւորութիւնը նորէն սկսած էր երեւան գալ կոմսուհիին բնակարանին մէջ, որ այնքան երկար ատեն լռութեան դատապարտուած էր։

Նախասրահի դուռները բացուած էին, ու Մաքսիմ հանդէպ անցած ատեն տեսաւ որ երկու ձիաղարմաններ կը քննէին գոց կառքի մը զսպանակները։ Ասկէ եզրակացուց թէ կոմսուհին կը խորհէր դուրս ելլել ի մօտոյ. այդ գաղափարը մեծ ուրախութիւն պատճառեց Մաքսիմի։

—Միայն թէ տոքթ. Վիլլակոս մտադիր չըլլայ կոմսուհին Իտալիա ղրկելու, հոն կատարելու համար ապաքինումը, կը խորհէր Մաքսիմ։ Եթէ տիկին Նալթա մեկնի, անպատճառ պիտի հետեւիմ իրեն։ Բարիզի մէջ ընելիք գործ չունիմ ալ հիմա, քանի որ ոստիկանութեան պաշտօնեայի դեր խաղալու միտք չունիմ այլ եւս։ Իրաւ է որ Վիննարի պիտի ամուսնանայ ի մօտոյ, բայց առանց ինծի ալ կրնայ ամուսնանալ։ Նոյն իսկ Ալիս պիտի նախընտրէ որ իր հարսնիքին ներկայ չգտնուիմ՝ լսելու համար արտասանելիք օրինական «այո»ն։ Իմ ներկայութիւնս դժնդակ յիշատակներ պիտի արթնցնէ անոր մտքին մէջ։

Մաքսիմ երկար ատեն առանձին չմնաց։ Սպասման սրահը մտնելէն քիչ յետոյ երեւան եկաւ տոքթ. Վիլլակոս։

Մտատանջ երեւոյթ մը ունէր այդ պատուական բժիշկը։ Մաքսիմ պահ մը վախ զգաց որ անիկա գէշ լուրեր չբերէ իր հիւանդէն։

—Է՞հ, սիրելի՛ս, ի՞նչ կայ նորութիւն, հարցուց Մաքսիմ, բաւական մտատանջ երեւոյթ մը առած։ Միթէ ախտակրկնում մը ունեցա՞ւ կոմսուհին։

—Ո՛չ, փա՛ռք Աստուծոյ, պատասխանեց տոքթ. Վիլլակոս։ Լաւագոյն վիճակը կը շարունակէ, ուժերը կը նորոգուին, եւ հիմա կրնամ հաւատալ թէ կոմսուհին ամէն վտանգ անցուցած է։

—Արդ՝ ինչո՞ւ կ'ընէք զիս... այնքան մտադրաղ էիք որ կարծեցի թէ...

—Ֆիզիքապէս բուժուած է, բայց ատոր համար ապահովուած չեմ բոլորովին։

—Ըսել կ'ուզէք թէ անխոհեմութիւններէ կը վախնաք։ Սիրելի բժիշկս, կը յուսամ թէ ձեր հեղինակութիւնը ի գործ պիտի դնէք, արգիլելու համար զանի է անխոհեմութիւն։

—Ապահովաբար։ Այս առտու, կոմսուհին կ'ուզէր կառքով դուրս ելլել։ Ես ընդդիմացայ, ու անիկա ի վերջոյ համակերպեցաւ դիտողութիւններուս։ Բայց իմ հեղինակութիւնս չի կրնար մինչեւ իսկ անոր մտքի հանդարտութիւնը ապահովել։ Իր երեւակայութիւնը կ'աշխատի անդադար։ Հազարումէկ անուրջներ կը դարբնէ։ Տեղը կար, եթէ մինչեւ հիմա տենդ ունենար վրան։

—Կրնամ հարցնել թէ ինչ պատճառի կը վերագրէք այդ դերագրգռումը։

—Այնպիսի պատճառի մը զոր դուք չպիտի գուշակէք բնաւ. շատ դժուարաւ պիտի հաւատաք ինծի որովհետեւ դուք ինծի պէս չէք ճանչնար տիկին Նալթան։ Այնպիսի կին մըն է որ ամէն առթիւ կը կրքոտի։ Ոչ մէկ բանի նկատմամբ անտարբեր է, ու այնպիսի դժբախտութիւններու համար կը զգածուի, որոնք բնաւ առնչութիւն չունին իրեն հետ։ Բաւ է որ մէկը անբախտութեան մը վրայ խօսի իր հետ, կը յափշտակուի։ Կ'երեւայ որ կոմսուհիին պատմեր էք թէ ձեր մօրեղբօր նախկին քարտուղարը սիրահարած էր Օր. Ալիս Տորժէրի, այս վերջինին կողմէ սիրուելով, եւ թէ վռնտուած է այդ քարտուղարը։

—Ներեցէք, ատանկ բան չեմ պատմած։ Տիկին Նալթա անոր վրայ խօսեցաւ, երբ պատիւ ունեցայ իրեն ընկերանալու Պուլոնեի անտառը։ Նոյն իսկ ջանացի խօսքը ուրիշ բանի վրայ դարձնել։

—Չէք յաջողեր։ Կոմսուհին համոզուած է թէ այդ երիտասարդին գլխուն եկած անբախտութիւնները անիրաւ են։ Պ. տը Բարնեւիլ հայրը ատենօք ճանչցած է կոմսուհիին հայրը։ Ասկէ աւելին պէտք չկայ՝ ձեռք առնելու համար անոր զաւկին դատը։ Դիտելի է որ կոմսուհին տեղեակ չէ Պ. Տորժէրի տան մէջ անցած դարձածներէն։ Այնպէս կ'երեւակայէ թէ երկու սիրահարներ կան մէջտեղը, որոնք կը տառապին իրենց սիրոյն պատճառաւ։ Ասիկա բաւ եղած է, որպէս զի բորբոքի ան։ Որդեգրած է երկու սիրահարներուն երջանկութիւնը ապահովելու։ Հիմա իր սեւեռեալ մտածումը աս եղած է։ Տոն Քիշօթի յիմարութիւնը ունի անիկա։ Մարդկութեան թերացումները կ'ուզէ սրբագրել։

—Ու տոն Քիշօթի պէս անգոյ հողմաղացներու դէմ կը կռուի։ Իմ մօրեղբօր աղջիկս ալ եւս չի խորհիր Պ. տը Բարնեւիլի վրայ, ու ասոր ապացոյցն ալ աս է թէ, մէկ ամիսէն, մօրեղբօրս ընկերակցին հետ պիտի ամուսնանայ։ Կը ցաւիմ որ տիկին Նալթա հաւատ ընծայած է տղու մը շողոքորթութեանց... Թերեւս չէք գիտեր թէ կոմսուհիին առած տեղեկութիւնները տրուած են իր պաշտպանեալին՝ սա փոքրիկ Փօրժէի կողմէ...

—Ալ եւս չպիտի կրնայ տեղեկութիւն հաղորդել, ընդմիջեց տոքթ. Վիլլակոս։ Ձեզի ըսեմ զոր գացած է չեմ գիտեր ինչ արկածի, ու անմար դարձած կամ անոր մօտ բան մը եղած է։

—Ինչ, տոքթէօր, կը կարծէ՞ք որ հիմակուան վիճակին մէջ մնայ, գոչեց Մաքսիմ բաւական յուզուած։

—Շատ կը վախցուի։ Սրտանց կը մեղքնամ անոր վրայ, քանի որ կոմսուհին կը շահագրգռուէր անով։ Բայց Փօրժէ իրաւունք չունէր շատախօսութիւններով վրդովելու պաշտպանին միտքը։ Քիչ մը նեղացած եմ անոր դէմ։ Հիմա, սիրելի պարոն, բան մը պիտի խնդրեմ ձենէ։

—Խօսեցէք, տոքթէօր, եւ հաւատացէք որ պատրաստ եմ ձեզի ծառայելու։

—Կը խնդրեմ որ կոմսուհիին խնայէք, վրդովիչ բան մը չըսելով անոր։ Կոմսուհին պիտի փորձէ խօսակցութիւնը դարձնել այնպիսի նիւթի մը վրայ որ շատ մտադրաղ կ'ընէ զինքը։ Խոստացէք որ կարելի եղածը պիտի ընէք, այդ խօսակցութիւններէն ետ կեցնելու համար զայն։

—Շա՛տ լաւ։ Բայց... դուք այնպէս մը կը խօսիք որ կ'ըսէք թէ ընդհուպ տիկին Նալթային կողմէ ընդունուելու երջանկութիւնը պիտի ունենամ։

—Անտարակոյս. կ'ուզէ անպատճառ տեսնել ձեզ։

—Ե՞րբ։

—Այս առտու։

—Ինչ, հիմա՛, գոչեց Մաքսիմ, զարմացած ու դիւթուած։

—Հիմա, սիրելի Տորժէրս, գոչեց բժիշկը։ Կոմսուհին գիտէր թէ, այսօր, ըստ սովորութեան պիտի գայիք. ասոր համար ինծի խնդրեց շնորհակալ ըլլալ ձեզի այն հոգածութեան համար զոր ցոյց տուած էք իր հիւանդութեան ատեն։ Ալ աւելի երախտապարտ է ձեր այցելութեանց համար, նկատելով որ իր բարեկամները լքած են զինքը... Կը հաւատամ թէ կը սիրէ կոմսուհին։ Ես լուր հանեցի թէ հարաւ գացած է։ Նոյն իսկ պիտի նախընտրէք որ այս առտու բնաւ չընդունէր զձեզ։ Միշտ կը վախնամ որ կը յուզուի։ Բայց քիչ մը առաջ ապահովեցի զինքը ու հիմա դարձեալ կը յիշեցնեմ ձեր խոստումը կարգ մը նիւթերու վրայ խօսք չբանալու անոր։

(Շարունակելի)